

**Breedten-raedt aende Vereenichde Nederlandsche provincien :
Gelreland, Holland, Zeeland, Wtrecht, Vriesland, Over-Yssel,
Groeningen : gemaect ende gestelt uyt diverse ware en
waerachtige memorien**

<https://hdl.handle.net/1874/9793>

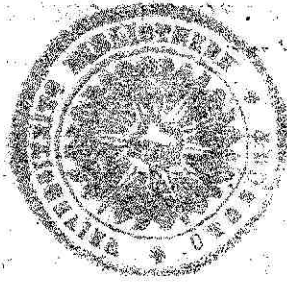
manuscript 1649-50

Breeden-Raedt

A E N D E

Vereenichde Nederlandsche
PROVINTIEN.

Gelreland.
Holland.
Zeeland.
Wrecht.
Vriessland.
Over-Yffel.
Groeningen.

Gemaectt ende geseit upt diverse ware en waerachtige memozen
Door I. A. G. W. C.

Tot Antwerpen,

Ghedruft by Francoys van Duynen, Boeckverkooper by
de Beurs in Erasmus 1649.

Ies. 1. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. &c.

12. Wanneer ghyluyden voor mijn aenghesichte komt te verschijnen. Wie heeft sulcx van uwe hand geeycht, dat ghy myne Voorhoven betreden soudet.

13. En brengt niet meer vergeeffchen Offer, het reuckwerck is my eenen grouwel, de nieuwe Maenden ende Sabbathen, het by-een roepen der Vergaderingen en vermach ick niet, het is ongerechticheyt selfs de Verbots daegen.

14. Uwe Nienwe maenden ende uwe gefette Hoogtijden haetet mijne Siele. Sy sijn my tot een last. ick ben moede geworden se te draegen.

15. Ende als gylieden uwe handen uyt breydet verberge ick mijne ooghen voor u, oock wanneer ghy het vermenigvuldicht en hoore ick niet. *VWant uwe handen sijn vol bloets.*

16. *VVasschet u, reynigt u, doet de boosheyt uwer handelingen voor mijnen ooghen weg.* Laet af van quaet te doen.

17. Leeret wat goets doen soect het Recht. Helpt den verdrueten. doet den Weesen recht handelt de twiffsaecke der Weeduwen.

18. Koomt dan en laet ons te samen rechten seyt de Heere. al waeren uwe sonden als Scharlaken sy fullen wit worden als Sneeuw. al waeren sy root als Carmosijn, sy fullen worden als witte Wolle.

19. Indien gy willig sijt en hoort so sult gy het goede des Lants eeten.

20. Maer indien gy weygert, ende wederspannig sijt so sult gy van het Sweert gegeeten worden. Want de mont des Heeren heeft het gesproocken. &c.

Breeden - Raedt,

Ofte

Tsaemspraeck over den Handel vande West- Indische Compagnie &c.

Tusschen

- A. Alfonso Portuguesch Soldaet dienende de Compagnie in Brasil.
- B. Bouwen Krijnsen Schipper.
- C. Carel een Student uyt Sweeden.
- D. Domingo Spaensch Barbier.
- E. Estienne du chefne Frans Coopman.
- F. Faustus Neapolitaen.
- G. Govert een Engels Edelman pover.
- H. Hans Christophor Hoogduytsche Joncker.
- I. Iud. Hans van Schoonen Hoogbootsman.
- K. Koenraed. Popolski.

B. **V**V E! Maets al ben ick de laetste die aen Boort coompt
so derf ick dog wel d'eerste sijn int vzaegen/ dewijl wy
soo in een Caeg erocht sijn/ waer mede sullen wy den tijt onderwe-
ghe verkorten/ isser Caert of Spel ?

A. Al spreek kicke quaet duys/ met praten / wy sijn hierre
vzeembit/so hooze wat nieuws. een van een ander

C. Daer ben ick docht elogieert / is dat goet Hollantsch Schip-
maet ?

D. Dat farre wel. Yo non puedo mais ha. ha he !

E. Mon Dieu hier is trechte folcke by een om te praeten wy sel
malcander interpreteeren.

F. Bon jorno Singoiresi. par il amor di dios dat sal een klucktige
praet geeven.

G. Hei wacht wat/ep com bep em bep presentlijck daer ligt min
knepsack.

H. Was teuffel dijs lumpffen gesinnetge werd mich nit lassen ruhen.

I. Ick hebb also lang met Hollanders verkeert sy sullen lang smacken eer het my verdriet

K. Lustig dat gaet wel om de Melancholije te verdrijven.

B. Ten kan niet missen of wy moeten hier wat nieuws hebben daer wy upt soo vromde Quartieren by een coomen. Maer gy Sioor Alfonso. Wat brenge gy ons upt Brasil? Wie heeft u so sot geraeden dat gy u eygen Natie die daer so victorieus is verlaet ende coompt ons ten dienste staen.

A. Sal ick eerst wat nieuws seggen? mag ick dan wel by spreeken wat waer is.

Alleman. Jae! Jae!

B. Waerom niet?

A. Wel ick sal. gy wy gy Hollanders verwijt gy onse Natie niet datse Verraders sijn en Rebellen?

B. Jae dat is niet anders volgens tgeene my bekent is gemaect en dat blijft wel upt die trouweloose revolte.

A. Ick treck my dat niet aen want ick ben alsnoch een Compagnies Dienaer daerom sal ick te vyer daer van praeten.

B. Is 't anders segt by want wy konnent niet anders vatten.

A. Al het onheyl comt u van u eygen Natie die hebben u in dien Labrynth gebracht. Want wie heeft de Caep St. Augustijn vercocht? Is Hoogstraten niet selfs een Hollander? ende de Witmeester Ley Capitein Dieg. ende sijn Broer/ met Alberto Giraldo Wedda? Wie heeft de advisen van de revolte niet geacht? Sijnt niet geweest de Hooge Raden selfs? Wie hebben in Brasil de Justitie quaelijck geadministreert? zijnt niet geweest uwe eygene Raden? Wie heeft de Signozes en alle die gene/die door de contracten by de veertig Connen Gouts aen gelt en effecten getrocken hebben/ behalven noch ober de tachtig Conne Gouts die de Moradozes in Brasil aē de Compagnie schuldig waren/ so veel gecrediteert en alle die middelen ter hant gestelt ende ter hant gelaten? Waer mede sy tot noch toe den Oorlog tegen de Compagnie gevoert hebben: zijnt niet uwe eygene Raden? Wie sijnt die de Ho: Raden na datse van so veel Dieverpen Moorderpen ende Verraderlijcke Feypen obertuyght sijn/ noch so lange ongestraft laten? Sijnt niet die hier int Lant sulcx directelijck of indirectelijck weten te verhinderen ofte die andersints die hoos wichten tot noch toe niet en straffen na behooren? Wy

Wij sijnt doch die de Luyden/welcke sich in Brasill opt Placcaet van Anno 1630. nedergheset hebben en beloofst te mainteneeren ende nu deselve niet nae behooren Secundeeren? of andersins van die miserie geen eynde en maecken. Die wanneer der secours beraemt is / de nooten dan noch so wecten te verstellen. dat daer mede niet Druchtbaers heeft konnen upt gereecht worden.

Wie sijnt doch wanneer der slegs de minste Croupe in Brasill om te recognoscereen upt gaet, die selfs aen haren Opant daer van kennis doen hebben / waer op het gemunt is/waer het gelden sal / en hoe sterck men is? gelijk noch in de lactste slag aende Gararapes secker Daendzig sich met sijn Daendel/ende 19. Man in een Maras gesalveert hebbende / de Hooge Raeden liet versoeken om secours/om hem met t Daendel te salveeren/ twelck soo haest niet opt Reciff veradverteert was / of datelijck vant Reciff is tselve aenden Opant bekent gemaecht. Waer ober daer nae als de Daendzig opt Reciff quam en tgepasseerde aende Ho. Raeden omstandelijck verhaelde. voo? de waerheyt te verhaellen ons gesegt is / dat de Heer President gesegt hadde een van ons vier moest dan een schelm sijn / alsoo dien Brief vande Daendzig aen vier Persoonen inden Hogen Raet alleen bekent was gemaecht. Dat konde immerx geen Portuguesch maer moest nootsaekelijck een Heerlander sijn.

Dooz? wie heeft de Inghesetenen aende Maranhon so getrabailleert datse genootsaect sijn geweest dooz? desperate middelen sich te reddden. Is het niet geweest ulwen Directeur Pieter Janssen Was die Maranhonsche Doozdennaer die 24. Portuguesen in een Baraca geset ende dooz? sijn Cousijn en Secretaris Regentoon aen t Lant van de Brasilianen in Commeneerij laeten voeren daer deselve alle sonder datter een eenig Man gebergt is alle vande Brasilianen cruel geslachtet sijn.

Eyndelijck wie heeft doch Angola so quaellijck versten dat dat geheele Coningrijck soo onberwacht is overgegaen. Sijnt niet de Nederlandsche Bewindhebberen/die de sozge bevolen was?

Wie heeft St. Thome vercocht? Ist niet u eygen Commandeur geweest? ende dan wilmen onse Patie als Verraders upt krijtten ende haer alle onheyl opt ooz? drucken. Wat dunct u Dzienden hadde Meester Bouwen geen reeden te bzaegen/ wat my de victorieuse sijde der Portuguesen in Brasill hadde doen verlaeten? had ick

kerlicht de Regeeringe vande Compe. en al dat omstaet / soo wel van booren gekent / als ick nu van achteren doe. ick soude my wel viermael bedacht hebben.

E. Onse Natie voorwaer segt meede niet veel goets van de Hollanders ter selver Materie ende oock over andere voorgepasseerde Historien. Secker de Hochelouisen wijtten al haer onheyl de Hollanders ende principaelyck den overleeden Admirael de Heer van Haultain van t'schijnt dat Godt tot noch toe heeft geluyfster die nu een tijt lang begonnen heeft wacker d' oogen op te doen. Wat Hollandt daer van geboelt siet de geheele Werrelt die niet blind is / met Godt is geen spotten.

I. Wel Monr. Estienne gy hebt al gauw leeren Hollandsch praeten.

B. Terwijl gy luden spraeck hout / bedenck ick my wat ick dient spitsen Portuguesch weder in sijn Baert magh wyven. ick cant secker niet op eeten hoewel 'twaer is dat hy segt / dat hy evenwel onse Natie soo over den Breckel haelt. maer evenwel Sioor Alfonso ick braeg u detwylle Hoogstraten de Caep vercocht heeft / aen wie heeft hy doch van die vercocht ? Ist niet aende Portuguesen ende specialijck aen die vande Bahia ? Wie heeft hem de Chargie van Cozonel gegeven ? Ist niet de Gouverneur vande Bahia ? wie heeft de ordres van de habitus de Christo aen de gerebolteerde hoofden gegeven ? wiens salaris treckense ? in wiens naem sijn de Forzen opgeeycht ? Ist niet alle inden naem ende van wegen Don Joan de vierde Coning van Portugal geschiet ? Wie heeft deese rebolte aengeleght / voortgeset / int werck gestelt / ende voort van tijt tot tijt geboedt ? sijn niet alle die van de Bahia daer aen vast ende daer by geheel Portugal ende bycans alle de Portuguesen die in het Nederlants Brasyl woonden. weynige van die Natie uytgesondert. De Vaendels vande Caep / van Zerinhaem / van Portocalvo / van Rio St. Francisco ende die andersins aen de Meullen van Tournalon ende aende Gararapes in de drie Bataillien verobert sijn. Sijn die niet inde Bahio tot triumph opgehangen ? ende soo veel die fraudulent contracten aengaet daer gy soo breeet mede weyden gaet / hebben de Portuguesche senhores ende de contractanten door haere fieltachtige peitos en vereeringe die niet te weege gebracht ? men weet wel wat sulcke geschencken vermoogen tot naedeel

naedeel van een geheele republijcke veel meer van so een onnoosele Compagnie welckers Regenten altijt soo op haer particulier profijt gelet hebben dat doozgaens het gemeene daer by schaede heeft moeten lyden.

Wie weet wat nocht ten huydigen daege hier in Hollandt geschiet? Wat doet den Portugueschen Ambassadeur hier noch langer anders als een Spioen d'een of d'ander den Pols te tasten? en vast soo te verhinderen dat tgeen in Brasil en elders heylsaemlyck soude connen gedaen worden also of t'eenmael verhindert ofte ten minsten niet eer als ontijdig/ ofte so het al tijdig gedaen wort so geschiet so heymelijck dat het eer in Portugal geweten ende tegē gegaen wort als hier by der hant genomen. Ende al schoon Hooghstraten ende Champfluery met meer sijns gelijcke haer Vaderlant eygen Siel ende Salicheyt neffens haer Eer ende Eedt vergeeten hebben. So sijn sy daer toe doch als Judassen dooz de Portuguesen omgecocht. Soo dat in desen ulwer Patie faulte grooter is als d'onse / want tgeen by de onse gedaen is is dooz verleydinge geschiet maer tgeene by de ulwe gedaen is/ is met opset geschiet/ om te Hoben Steellen Moorden. ende allerley moetwil aen te rechten diemen heeft mogen bedencken. en sulcx al meest in coellen bloede.

Doozts soder correspondentie opt Beciff wort gehouden/ wort die niet met de Portugesen gehouden. Is die verraderlijck? hoe can ulwe Patie daer van geexcuseert worden/ die het selve stichtet ende is den vercooper van St. Thome een Neerlander geweest (twelck my onbetwust is:) wie is doch van de cooper/ is dat niet de Portugues jae meest alle de Portuguesen die daer woonen! vande minste tot de meeste inclups/ soo dat ick vooz een ende tweynig siellen wel doustijnen jae honderden en meer van ulwe Patie tegens onse tweynige can tegen stellen. maer peeder een mach sijn eygen schelmstruck ende packien draegen / tot datse daer onder versmachten eer ickse opt sal helpen.

14. In vnser Land wahr wohl ehr ein fromb Burgers Man/der verwatt eine dame das sie sich vnheuslich hatte lassen aengrieffen und wander Burger zu Dhkund sagte dass er selbst solchen access bep ihr gehatt hatte / wierd ihnen beyden eene machtighe geltboete. auferlegt. So sol mens mit diesen een auch machen. want sie haben beyde gleich darumb solmanse auch gleich Schatzen vnd Scheerren.

Dat

A. Dat gy Mr. Bouwen Vander Portuguesen Robert Dieberne ende Moordadicheyt segt. Daer tegens stel ick de Godloose moort van 24. Portuguesen die upt de Maranhao gesonden aen Commissij gelandet ende de Brasilianen of Cabocolos doot geslagen sijn. Item die overwreede massacre aen Conhau / want wat can wreeder bedacht worden / als datmen de Ingesetenen by een doet vergaederen om haer pet vooz te draegen. en vergadert sijnde op die geene valt / die geene Waepenen ter Werrelt by haer hebben om die te massacreeren!

Maer uwe Godloose Nederlanders hebben daer in het heploozste gedaen dat gedacht can werden. Segt my eens isst niet waer datmen in Rio Grande openbaere Resolutie genomen heeft by de opperste van de Regeeringe aldaer onderteekent by Schout Schepenen ende den Crigstraet om 12. Gevangenen ende by de 60. Ingesetenen die ontwaepent sijnde geen quaet conden doen. te massacreeren. wort het selve by die van uwe Natie cruel gehouden / waerom sijn dan niet gestraft / die het selve gedaen hebben? waerom draegen die geen straffe die tselve door oogluypkinge versuynt hebben te straffen? tis in dese massacre gebeurt dat seecker Dochtersen van 8. a 10. Jaeren van haer Vader die uptgebracht wierde om soo gemassacreert te worden niet willende schepden / als nu de Vader dootgeslagen wiert op des Vaeders Doode Lichaem ging sitten roepen / o matta mi tambem. O slacht my doch oock met mijn Vader. twelck wel niet geschiet is op haer begeerte maer niettemin wiert dat jonge Schaep van alle haere Cleerties gespolieert. Gelyck daer nae alle de Weeduwen ende Wesen die vande dootgeslaegene overgebleven sijn / gespolicert sijn geworden / ende soo nae de Portuguesen die gerebolteert waeren gesonden.

Kont gy Hollanders dit soo al in uwe conscientien verduwen sonder door eenige wegen van Justitie daer in te versien? of is uwe Justitie gebonden.

B. Dese Man strijt als een Dyant vooz de sijne soude hy al met goeder herten aen onse sijde dienen / daer hy soo veel redenen ter contrarie heeft. tis evenwel cruel / ick weet niet wat ick van het werck seggen sal / de waerheyt dringt door Sacken ende Steenen. Doch weet gy wel Alfonso dat die van uwe Natie oock niet veel pluyg en sijn daerse de Meester Speelen mogen / dat hy in Rio Grande jon-

gens

gens by de beenen opgehangen hebben ende alsoo deselve op sekere
passen doodt geschoten / dat de gevangenen by paren achter af ge-
leydt / ende in koelen Bloede vermitsort zijn / datmen sommige de
Manlyckhepdt af-gesneden ende inde mont ghesteecken / tot een vi-
leyn Spectakel heeft laten leggen. Ma dat sommige de handen af
ghekapt / ende de Portuguesche Cavalleros die aen hare Mossas
gepresenteert hebben. Segghende / siet watte witte handen hebben
die Honden ! Ick soude Jaren werck hebben / soude ick alle de
Cruelliteyten verhalen die der geschiet zijn / sommige zijn doodt ge-
bonden met dertigh / twintigh / thien / min en meer vonden / ende
hoe konnense niet onsmigher tegen d'onse wesen als hi vooz desen
tegens hare eygene Portuguesen om schulden alleen gheweest heb-
ben / want ghy weet immers wel dat Diogo da Raujo zynen labora-
dor da farinha , levendig de riemen wyt het lijf liet snyden / en soo be-
smeden een geheelen dach liet vande Adus ketten ofte Muggen pla-
gen / en daer na weder met Lamoenen ende Brasilsche Peper be-
gieten. Item / dat Rodrigo de Barros tegen zyne Slaven om de min-
ste faulte wel derf de seggen / saeght hem een Been af / eer ny de
Cholera over-gaet / gelijk tselve oock achtervolght is. Wat sou-
dense aen d'onse dan niet doen / diese vooz openbare Vyanden
houden.

A. tGeenick van d'uwe hier tegen soude konnen seggen / is al te
on-wytspreckelijck. Heest niet Uybergen de Luyden met de voeten
om hooge ghebonden / ende hare voeten gheschroeyt met gloepende
Pffers / datse al haer leven op strucken hebben moeten gaen.

Ende is hy niet van den Heer Carpentier / ende Jacob Hamel
Secretaris / in Brasil wegh gheholpen / als sulcke stucken vooz den
dagh quam / en dat hy daerom soude hebben moeten lyden / om
dat hy een Vooz-dochter van den Advocaet Hamel / ende vooz-nich-
te vanden Hoogen Staedt Hamel getrouwt hadde / die sich daer aen
kieten ghelegen zijn om haer Geslachte dat Brant-merck niet te la-
ten verdubbelen / gelijk anders inden Hage al eens gheschiet was /
aen een ander synen Broeder van haren Naem ende Maeghschap /
gelijk ons vooz waerachtigh in Brasil verhaelt is / daer van inde
Publycke Registers te sien is watter van is.

A. Dat moet u soo breeemt niet vooz-komen / want t'schijnt dat-
men hier dat wel ghelwent is / dat befaemde Luyden tot publicque
Chargien

Chargien geadmitteert worden.

Hoe mecnighe isser in Brasil geweest / die wy daer in de principi-
paelste Chargien gekent hebben / welke / of selfs Banquerottiers
van vile af-komste ende allerley ondeugden vol waren. Sijn daer
niet Nyden geimploneert inde Justitie die Moorden gedaen had-
den / ende selfs terwyl sy Officiers van de Justitie waren / als Vol-
bergen, Delinge, ende Pieter Iansz Bas, die 25. Portuguesen van de
Maranhad versonden heeft / welke soo onnosel aen Commissy ver-
moort sijn / ende soo ick hoor sal die noch hier in 't Landt inde Pu-
blique Runte of elders een Officie bekomen. Ende Delinge, die
immers soo openbaren Moort aen Parapba begaen heeft inde per-
soon van Hans Steyger, die hy van achteren / soo als hy zyn water
maecte / dooz-stooten heeft. Ende wat was doch vander Doozde
die Politicque Raet ? Was hy niet een Derrader van Porto Calvo,
al schoon het hem mis-luckte / ende den Derrader Champfleury, die
daer na Porto Calvo verkocht heeft / wiert hy niet / in Hollandt ko-
mende / noch niet een Compagnie versten. Wat bantcert sich Tor-
quinus tegenwoozdig / die mijn Cunhado Francisco Carneiro in Pojouca
soo veel Kristen Supkeren moeste geven / en daer mede was hy ge-
excuseert vooz eenighen tyd betalinghe aende Compagnie te doen.
Sept hy nu niet dat hy van haer Hoog Mog : tot Fiscael ober der
Staten Militie in Brasil ende van zyn Hoogheyt Ontfanger van
de drie par cento gemaeckt is / men siet eens van deses Mans cor-
ruptie inde secreete Potulen / wat den Advocaet Fiscael den 28. Au-
gusti 1643. heeft doen aenteeckenen tot zynen laste / ende men sal be-
binden dat desen Man sulcke Administrationen soo wel passen als
een Beurse-snijder / een Silbere Laecken Wambus.

F. Gy laet ons hier een Spelletje by steecken. Meng wy wy hier
soo wy wy seggen alles waer af Mentie gemaeckt wordt : Wyen-
den dattet obergedragen wierd / ick wil geen deel daer aen hebben /
ick ben in een vzeemt Landt / ken noch de costummen niet / ick wil
liever slapen.

G. Gy hearcke sieke praet gearne ohn / de woort is toyn de boy is
Mister. Al spreek ick crom dudsch / ie felt mi ferstohn wel.

't Is nou al twee Jaer geleen dat twee brave Burgers- Mans
met Schip-breeking inde verkeerde Cannael Engelant passeerden /
die komter uth de nieuwe Nierlands / gy hef not alle mijn leef dages
derge-

dergelijcken gehoort als ons die mans teldet van haer Directeurs datse daer hadden.

B. Wel ick come nu daer van daen/daer weet ick mede wat van ick hebbe diverse Luyden in mijn Schip over-gebracht/die over den regenwoordige Directeurs ende eenige bande Regeeringhe sullen klagghen.

K. Lustigh laet ons de Melancholie vast wat verdrijven / 'tis een hart woort/dat sich niet seggen laet/ende een onmogelijke daet die sich niet doen laet. Schipper vaer ij voort/wat is nieu Neder-landt voor een Landt.

B. Nieu Nederlandt is een vande fraepste Landen die onder de Son leggen/van allerley vruchten/ Aerd en Boom-Gewassen/ diverse schoone Rivieren Viscij isser in abundantie tot allerley vermaeckelijckheyt te vanghen/ te souten/ te drooghen/ te braden te koocken/ maer principaliyck te eeten en te verkoopen. Daer is oock alreede tamelijck veel Cam-Dee/ Wild-Bract/ meer als d'Inwoonders verdoen mogen. Daer is int kort geseght gantsch geen actie aen/alles isser genoegh. Dogelen by den hals/ Wildt en Cam tot overbloet. De Wijn-Drypf waster int wilde/ de Aijp waster int wilde/ Carstanjen/ Moorbessen/ Prupmen/ Misspelen/ wilde Carssen/ Melbessen/ Crusbessen/ Haef-Deuten/ Appeltjens/ Hert-bessen/ Kraecke-bessen/ Blaeu-bessen/ Berdaeckers/ Hert-schocken onder d'Aerde/ en diergelijcke snorre-pijpen meer waster al int wilde.

Doort alles watmen in Europa heeft/ wil daer willig wasschen en groepen.

F. Wat hoogte van de Pool hebje daer Meester.

B. Dats een Zee-mans braeg. 38. 39. 40. 41. 42. graden langs de kust.

F. Dats een goet Climaet/ ick gheloof u seggen te meer. Maer wat Negotie valter.

B. Ho/ho/ wilje daer aen/ dat is my by mijn Meester verboden te seggen. Sijt ghy oock een Coopman/dat ghy daer na braegt/ ick melde dat niet/ ten waer dat ick wist dat ghy van sins waert daer Cargasoenen te senden ende retouren te laten halen / dan soud' ick daer wel een praet met Sinsor van maecten / maer wy raecten nu van ons Propoast.

F. Wel wat propoost wederom d'een of d'andre by den aers op te haelen?

B. Ja warent Disschen ick haeldese by't Hoest op / maer haer doen sijncht al te seer / daerom kan ick geen ander eynde watten.

F. Ick merck wel ghy sijn mede een vande Zee-Spreuken / wat hebt ghy dan daer booz Regenten ende wat is haer doen? ick merck dog dat ghy daer heenen wilt.

B. Eerst hebben wy booz desen tegenwoordighen gehadt eenen Wilhem Kieft van Amsterdam gebooren / van jeugd aen op gebaeret tot een Coopman / die een tijt lang te Gochelle sijnen en sijnere Meesteren Handel waer-ghenomen ofte verwaer-loost hebbende aldaer is komen te failleren. Waer ober sijn Portraict aldaer na costumie aen de galg is geslagen / gelijk noch verscheyden levende getuygen weten te seggen / die't niet haer oogen gesien hebben / de Negotie sulcken man nu een tijt lang gemist hebbende / wort gemploeyert om eenige gevangene Christenen uit Turckijen te verlossen. Het gelt wort aen sulcken faillant vertrouwt / by verreckt en loft eenige / daer het minste booz te betalen viel / maer de andere welckers Vrienden meestie gelt op gebzacht hebben het by sitten / daer de Ouders en Vrienden daer na noch eens gelt toe moesten fourneeren. Dese sijne Broeder is dooz Bewindhebbere tot Directeur ober d'Ansesetenen ende den Handel van Nieu Nederlandt gestelt in't Jaer 1637.

H. Da wahr is der Katz den kees befohlen.

B. Dat mach de Heer noch wel eens seggen / maer de Bewindhebbere meest koop-Luyden sijnde wisten hier soo een slag in te slaen / ende daer wiert soo nau niet op gesien.

F. Ja dat ick't kan afmeten / so wil wy luy seggen / even of koop-luy tot geen Regeeringhe bequaem souden sijn. Seght dat eens t'Amsterdam op de Weers.

B. Dat is gantsch mijn meeninge niet / want ick weet wel dat sy de geheele Zeevaert na haer sin weten te Regeeren / waerom souden se te Lande dat oock niet kunnen doen.

H. In der Zee kunnen da de Schipse mit alle ihren Umbwegen auch nach sparen wohin sie segelen?

Alleman. Ha Ha He!

B. Hoe lach seluy dug! weetje niet tot wat intentie die Heer da t vragt?

braght & Hy wil daer mede seggen / datmen op der Coopluy gan-
gen / ordres / certe partypen / monopolien / contrebanden / ende wat
diergelijcke foullien meer sijn inde rupme diepe ondoorzgrondelijcke
Zee soo niet kan na Sporen als men de Begearinge te Lande wel
licht kan doen.

Soo dat als eenighe onghelandene Coopluyden het Regiment
van eenig Land vertrouwt wort / den Regiment staff niet wel kon-
nen onbesproocken houden. Dit manquement heeft Brasil An-
gola St. Thomæ ende Guinea al voor eenige Jaren gevoelt maer
dattet ergste is. Soo haest ergens een betje te haelen is / so misgun-
nent de grootste Coopluyden de mindere / niet mogende liden dat
een ander pet mede geniet / in sonderheyt wanneerse den Regiment
stock daer niet eenigen schijn na Draven konnen / dat alle het bet
op eenige weynige haer ketel komt te druppen / watte complotte-
ryen maekense dan ende wanneer het ergens tegens haer oogwit
komt te faillieren / geen mensch soude gelooven / hoese dan man en
paerd weten op te stopen of om een goe tijdinge upt te stropen / en-
de als dan haere quae actien een ander die minst niet schae behol-
pen is / of die sp' tanderx meest gunnen / met behendicheyt aen te
sinceren / of oock als de noordsche Wossen den bloo bos in't gemeene
water te laten vallen om daer niet langer van gebeeten te worden.
Of allerley begaene schelm-stucken te decken op dat immers het
credijt van haer goet ende Staet / als oock der geenen door de wel-
ke sommige eenen heplossen segen weten te trecken / geen krack krij-
ge gelijkmen noch verbolgens klaer sal vertoonem. Dat sijn dan
de gacuwste Coopluy die hare schaden meest weten te minden is
niet door bedrog ofte behendicheyt soo ist door geweld.

F. Weet ghy wel dat ghy van de Coopluy moet leven Schip-
per / hoe praet ghy dan dus buyten westen bande Coopluy.

B. De Coopluy konnen sonder ons mede niet doen ende de Dup-
vel maet mocht de Coopluy dienen / als men tegen haer indiscrete
ganghen geen recht hebben konde / men soude ergher als slaven
wesen.

F. Ghy verlaet u hoorzige propoost van uwen Directeur Kiest.

B. Dat valter soo tusschen beyden in maetse / na dattet inde reden
te passe komt de Coopluy alse uptgesocht sijn / sijn wel goet inde Be-
geeringe / maer dan moeten gacuwe verstandige / en broome ober-

voogden neffens haer het beste doen/ op haer toefien / ende haer de
fcreng na behooyliche discretie wyden en naeuwen soo als het pas
geeft.

Kieft aldus tot Directeur gemaeckt sijnde hadde nu een baend-
jen in/daer hy met goede schijn/ sonder veel op seggens onderwo-
pen te sijn/wel weder in eer en staet hadde komen geraecken. En
'tging soo al een tijt lang wat heen/ tot dat eenige bande Majoorz
in't Vaderlant / dat is bande Belwindhebben misgunnende de
colonien/ en hare stichters/datse pet prospereerden / hem aen schre-
ben / dat hy om deselve t'wet af te trecken tegen haer actien soecken
soude/ende een halve faulte voor een heele reekenen.

J. Wel by mijner seel/dat was ommers om een heel Lant in roe-
re te stellen. Wie durste dat schrijven.

B. Als het daer by leyt / ick soude Man en Paert wel noemen
komen/maer dat is hier niet noodigh.

C. Wy moeten desen dicke Spijcker hier in de Walck kloppen/
en dat sleupt-gaetjen stoppen/want dat is al te grof/ het prijpt van't
fleupten/want daer is alrede soo veel ghesegt onder de Koose / wy
souden sonder veel tergiversatie / soo het waer was dat ghy daer
van dat schrijven segt/met eenen al lange ghehoort hebben wie soo-
danigen Brief hadden derben onderteekenen/ sonder het soo upt te
halen. Schipper/ die Maets weten wel als dat upt quam / datse
dan doode Luyden waren/ soo haer recht geschieden soude/ daerom
houde ick dat schrijven voor een fabeltge.

B. Ick macck u inder waerhepdt geen fabels wijs/ en daerom
segh ick noch/ dat ick Man en Paerd soude noemen kennen / met
een en den selven beek.

H. Warumb thustus dan nicht is so von ihrsten ahn gesagt dass
ein jetweder by aus sagen mag was wah? ist/ es gefelt mich auch
suspect.

B. Om dat ghy daer nu soo vast op- staet/sel ick het doen/anders
dewyl ghy de Luyden doch niet en kent / soo achtede ick dat onno-
digh. Issaac van Beeck / de Heer Parkins/ ende Eduart Man
haddent onderteekent als Commissarisen van Nieuw Nederlandt.

G. De two laetste/die Mister Bouwen daer telt/ is de vzaefste
Mans inde Werlt/soo as epse bekennen.

B. In dit stuck zynse evenwel geen vrome luyden.

Dat

A. Dat de tweede die ghy genoemt hebt in Brasfl waer/de Soldaten souden hem haest van kant helpen.

D. Waerom doch ?

A. Ons is in Brasfl verhaelt dat hy Commissaris zijnde om anno 1647. 't Geweer na Brasfl te versenden/soodanigen soorge daer voor gedraghen heeft/ dat alsment ghebruycken soude soo voor den Opandt als by exercitie/by thien a twintigh Musquetten te gelijck den Soldaten om de koppen sprongen.

E. Wel is daer dan in Hollant niet over geklaecht ?

A. Soude niet den Major van Els ende noch een ander Capiteyn nu alle beyde inde mostert/hebben ons gesegt dat eerse in Zee gingen aen sijn Hoocheyt al Musquetten daer van gebracht sijn/die alrede gesprongen waren.

C. Dat in onse Rijck dat yemant soo dooste bestellen / het waer om sijns hals te doen.

I. Onse Koning soude dat voor verraderij op nemen.

E. Cis oock niet anders te dupden men mach het bewimpelen soo als men wil.

G. De dibel tag de Koggs is dat wohr.

H. Dafs is zu grob gesponnen/ich verkauf mein hautt den Hollenderen nicht/wan sie solche potzen machen. Solchen kerl wird mich dafs kein zwomahlen Spielen !

A. Ick hebbet nochtans niet een mael gesien / dat de Musquetten gesprongen sijn / maer diverse mael/wat nu bande reste is / dat soo niet uyt en berst/machmen daer uyt afmeten.

E. Maer van Beeck na dat ick hem ken is immers een vroom man / heeft voor desen inde Kercken-Kaet t'Amsterdam geseten of macher noch wel in wesen.

B. Dat is een bande Hemel-dieben/die onder schijn van vroomheyt erger als fenijn sijn / hy weet van de moort ende van Kiest& paerlen/die hem en andere soo verblint hebben datter geen ondeugt van Kiest soo groot in 't werck gelegd wierd of het wierd by hem ende zijns gelijcke geeruseert. Kiest dan aldus gheschreben zijnde van die hem te gebieden hadden dat hy soo met die onder zijn gebiet stonden ten halben ende ten heelen soude op-springen / doost nu wel een gangetje te meer gaen/want hy bewaerde vast die Brieven wel/maer ondertusschen was hy ten regarde van zijne Meesters soo
loscop

lofscoppig / dat hy dat Schryven wel aen 10. a 12. Personen van die vande Gemeente heeft laten sien en lesen om die daer mede te verbeeren / want anders soude daer niemant van gelieten hebben.

H. Wen es ein schelm oder solcher banquerottier so fern hatt / dan muss der ein schelm der ander frey halten dass verstehe ich gahr wohl.

E. Dat is niet fijn dat het soz toegaet / by die luyden is t'eene-mael onse franse Spreeckwoort vergeten :

Main droict & bouche;
Peut aller par tout le monde. } monde.

Een heuschen mont / en een reyne handt /
Nach wandelen dooz alle Landt.

Wat dede desen Directeur / kijft hier op voozder / ick heb doek de eer gehadt zyn Portraict te Kroehelle aende Galge te sien / soo dat ick gisse hier niet veel goets opgevolgt te zyn.

B. Op dat ick verbygaende diverse geringe abuisen ende totte kneveleryen tot des gantschen Landts verderf trede / soo dient te weten / na dat hy al ober langh in zynen boesem ghevoedet hadde / een Oorlog met de Wilden van Nieuw Nederlandt aen te hangen / wylt oorzaecke dat sy hem seeckere Contributie die sy hem met reden hadden geweygert / seggende / die niet ghehouden te wesen aen den Directeur oft Nederlanders te geben.

1. Niet ten reguard of tot onderhoudt vande Soldaten / alsoo die haer gheen dienst en deden / als sy in Oorlogh met andere Natien raecten / dat sy dan malkanderen als katten op een stuek Laeckens becroopen / ende wel duysent-mael doodt gheslaghen konden worden / eer eens tydinghe aen't Fort dat berre van haer gelegen was / konde komen / veel min dat sy dooz de Soldaten van't Fort bevyjt ofte tydelijck geseelundeert konden worden.

2. Doozt dat sy het Landt aen de onse vreedigh in besit hadden laten trecken dat sy daer noyt yet vooz ghevozder hadden / en dat wy derhalven in haer sy niet in ons gehouden waren.

3. Item dat als d'onse seecker Schip daer verlooren hebbende / een ander nieu Schip hadden gemaeckt / sy d'onse met Divres ende allerley gedienssticheydt geadststeert hadden / ende twee Winters dooz versozcht / tot dat het Schip voltrocken was / ober sulcx wy in haer sy niet in ons gehouden waren.

Waar=

4. Waerom sy dan braeghden/ uyt wat reden sy d'onse maiz vooz niet souden geven/ nademael sy alles/ wat sy van ons quamen koop- pen/ soo hoogh betaelden/ als wy selfs eyschten?

5. Hebben wy/ seyden sy/ u luy Landt gegeven/ daer ghy luy in woont/ wy blijven evenwel Meesters van 't gheene wy noch vooz ons behouden hebben.

Hebben wy niet doe ghy Swannekens/ dat is/ Dymtschen of Hollanders/ als ghy eerst hier quamet en geen Mochois/ (dat is te seggen Schepen) haddet u Spijse twee Winters langh versorgt/ en dat ghy/ sonder dat/ van hunger had moeten vergaen.

De Gecommitteerde uyt alle Natien der Wilden/ als de Baritans/ welckers Overste sich Ozingkes/ na Ozamen hede noemen. De Bacquinsacks/ de Wappenas/ Hogelanders/ Wicquaagecks/ Heckerwacki/ Mereckewacks/ Dappanders/ Massapems/ Zim- curu ende andere hadden soo veel Stockjes/ als sy Pomten te de- batteren hadden/ die sy dan t'elckens daer vooz leghten. Doch scheyden breedtsamelyck/ willende te vreden wesen/ dat wy haer/ noch sy ons/ niet souden eenige Contributie af eyschen. Den Di- recteur kiest sich siende met soo veel redenen van die Contributie ontset/ daer hy seer gierich na was/ ende dattet selfs by de onse een hoon vooz hem was/ wist naeu wat middelen te bedencken om sijn onbersadich gierich gemoet te voldoen.

E. Wel Schipper hoe liep dat dan af.

B. Als nu de Wilden/ Anno 1643. omtrent Vasten-abont/ van eenighe andere Natien (die haer te machtich viellen) bespronghen wierden/ ende sy genootsaecht waren te retireren/ quamen onder ons schuylen/ niet denckende dat sy van ons eenigh onraet te ver- wachten hadden: omtrent dese tijdt was een Gast-mael ten huse van Jan Ianszen Damen aengestellt op vasten abont/ in welcke Gast- mael de Directeur onder een verborzgen Santte aen drie onbesoumen Doeren/ zijn aenflagh op de Wilden (die hy vooz hadde) bekent maecte/ te weten/ aen Marijn Adriaensz, Jan Iansz Damen, ende Abraham Blancq, dewelcke een Requesi doer den Secretaris Tien- hoven ingestelt (per quansuys) den Directeur vooz droegen/ versoec- kende alsoo de Wilden vooz dien tijdt/ secker knecht bande Heer van Nederhorst hadden doodt geschooten/ daer gheen reparatie vooz of Justitie was gedaen/ dat sy nu dat om reputatie van on- se Natie te bewaren/ mochten wrecken. C Was

K. Was dat dan soo?

B. Ick sal't seggen Heer. Seecker Wildt Overste Harquinsacq/ die by de Wilden selfs niet te dege broet gehouden wiert inde Brandewijn van d' onse droncken gemaccht / zijnde ghebracght of hy in sulcken Staet zijn Dyl en Boogh fier gebuycken konde / lende op dat woort met zijn Boge op een seecker Man aen / genaemt Gerrit Ianz, knecht vanden Heer van Nederhorst Zaliger / die hy oock doodt schoot! ende vzaeghde of hy nu oock fier was. Tegen desen Man waren diversche Wilden weder in weer-wzacch doodt gheslagen/ende men sat met de Wilden weder in vrede/soo dat vooz daer to als den Directeur dit Bloed-Bat aen-selde/ die selve Patie die de knecht vande Heer van Nederhorst Zaliger hadde doodt-geschoten omtrent eenighe weecken te voozen doodt den Directeur self waren op de Duytschen belet / ende met alle noodduften versozgt/ soo dat dit pater t' eenemael een gesworneert pater was.

K. Stont dan het in een Mans macht daerom een Oorlog ofte Moort aen te vangen.

B. Op dattet wat schijns hebben soude / soo Lietmen sich soodanigen Request vooz vzenghen / daer op men Apostilleerde den 25. Februarij 1643. datmen Marijn Adriaenz authoziseerde / op zijn begeeren met zijn geselschap om een exploit te doen/ op de Wilden leggende achter Curlers Plantagie om met deselve te leven soo als sy souden geraden vinden na den tijdt en gelegentheyt van saecken.

E. Wie heeft opt sulcken Apostille gegeven? wie of den Schrijver van die Apostille geweest is.

B. Den Secretaris Cornelis van Tienhoven die nu te Huys is gekomen om ober Nieuw Nederlandt Hoopzort te doen / die oock het Request ingestelt hadde.

C. Een kindt soude het mercken dat die een ghemaecte Mouwe was/ die Secretaris meriteerde als Verraders met vier Paerden van malkanderen ghescheurt te worden / ende die drie Boeren hadden mede volghens Rechten haer hals verbeurt / waren onder tusschen de Luyden ten platten Lande sittende / wel ghewaerschout om op haer hoede te wesen? dat haer by Gestentie of Assistentie geen ongeluck op den hals quame?

B. Niemandt ter Wereldt als die drie hier vooz genoemt / al die Luyden ten platten Lande sittende / daer was niet eens om ghe-
docht

docht. Self ginck de Secretaris daer de Wilden lagen / 's daeghs te voozen bespieden / en soo het Wolek ten platten Lande gheweten hadde datmen sulcks van sins hadde gheweest te doen / en alsmen daer toe reden ghehadt hadde / niet een van alle de Wilden soudent ontkomen hebben / of sooder geen reden geweest waren ghelijck der niet waren / den Directeur soude niet soodanighen Moort hebben konnen aenstichten / al hadde hy noch thien sulcke Verradersehe Secretarisen gehadt.

I. Soo veel ick upt dat werck kan sien / de Secretaris is de principale doersaecke van het gebolgh / maer hoe maectense het van.

B. Tusschen den 25. ende 26. February 1643. wierden 'nachts op Babonia ober 80. Wilden gemassacreert door tachtigh Soldaten / alwaer de Jonghe Kinderen sommighe van Moeders borsten af gerucht / in't gesichte vande Ouders aen stucken gekapt / ende de stucken in't vper en in't Water gesmeten zijn / andere Supgelingen op Houte borsten ghebonden / en soo door-houwen / door-steecken / door-boort / ende miserabelijck gemassacreert / dat het een Steenen Herte vermoozen soude / sommige wierden inde Ribiere gesmeten / ende als de Ouders en Moeders die sochten te redder / wilden de Soldaten die niet weder laten aen Landt komen / maer dedense niet de Ouden en Jongen verdincken / Kinderen van 5. a 6. Jaren / ende oock eenighe Stock-oude Lieden / soo veel alsser dese furie noch ontvluchter waren / ende sich inde naeste Kuychte en Riet verborzen hadden / als die smorgens te voozschijn quamen / om een stuck Broots baden / ende datse sich tegen de koude verwarmen mochte / wierden met koelen Bloede vermoort ende in't vier of in't Water gestooten / eenighe quamen gheloopen by d'onseten platten Lande woonende / zijnde sommighe handen / sommighe beenen af-gekapt / eenighe droeghen hare dermen in de armen / andere hadden sulcke afgrijsselijcke houwen / kerken / mincken / dat diergelijcken niet erger opt kan geschiet zijn / ende die armen bloeden / gelijk oock veel van onse Natie wisten noch niet beter of haer parthye / andere wilde de Maquaes hadden haer overvallen. Na dit exploit zijn de Soldaten vooz haren gedanen dienst gerecompenseert / ende met de hant-tastinge ende begroetinge vanden Directeur liefst bedanckt.

Op een ander plaets sijn inde selve nacht op Cozlers-Boeck by Cozlers Plantagie mede by de veertig Wilden op deselve manniere inden

re inden slaep oberballen ende op deselve manniere gemaffacereert.

D. **Duc Dalba** heeft die wel meer quaets in de **Nederlanden** aengerecht ?

F. **Seecker** hebt ghy sulcke **Nederlandsche** **Gouverneurs** ofte **Directeurs** die meugen **Duc Dalba** wel de **Kroone** na dragen.

B. **Ja** **Heer** tis onse **Natie** een sehande ende meriteerde wel van my verfwegen te worden / alsinen gesien hadde dat het met verfwijgen hadden geremedieert geweest. **Maer** men heeftet geschreben daer het behoorde / en daer is niet alleen niet in versien maer het is noch erger gegaen / als u. l. **sin** hoozen sal.

H. **Die Wilden** aber lietens die soo daer by.

B. **Och** neen **Heer** soo haest sy gewaer wierden dat de **Swannekens** haer soo getracteert hadden alle diese ten **Platten Lande** van **Mang-Dolck** betrappen konden die **gabense** de **lilop** / maer het **Wouk-Dolck** of de **Kinderen** hebben wy noyt gehoozt datse eenig leet deden voort verbrandense alle de **Hupsen** **Bouwvertjen** **Schuyren** / **Saet** **Bergen** ende vernielden alsoo alles waerse by komen konden / soo datse een openbaren en vernieldenden **Oorlogh** aenbongen.

C. *Quicquid delirant Reges plebsuntur Achivi.*

Wat de **Comingen** en **Regenten** vermalken

Dat moeten de **Onderdanen** betaelen.

B. **Ick** hebbe vooz de waerhept my laten vertellen dat **seecker** **Schipper** **Isaac** **Abrahamsen** genoemt hebbende **gesalveert** in een **Seylboot** een **Jougetje** en 'tselbe onder de **Seyllen** bedeckt om het aen eenen **Cornelis** **Melijn** te vereeren / als sich dit **Kint** tegens den **dag** vermits **houde** en **honger** liet hoozen wierd het vande **Soldaten** sijnde 18. **Hoogduytsche** **tygers** onder de **Seyllen** weg geruickt inweermoet vande **Schipper** die het alleu tegen 18. niet konde reddem midden door gehouwen ende de **stukken** ten **weersyden** overboozt gesmacht.

F. **Maer** hoe beviel de **Ingesetenen** dat doen.

B. **Die** hadden niet alleen groot **misoegen** / maer **teekenden** oock op watter van **tijt** tot **tijt** **passerde** want die van 't **platte** **Land** waeren alle **geruineert** / en inde **Forten** was **wepnig** **voorraet** ende **wepnich** **machts** / dies **schreben** sy nae 't **Vaderlant** ende **verhaelden** de **oorsaecke** en **geleghentheyt** van dien **Oorlog** met alle **omstandigheden** soo als die vooz **geballen** waren.

Hoe

I. Hoe maecte ghy luy het ondertuffchen eer daer beschept te rugge quam.

B. Wy moesten doen wel van twee quaden een kiezen. Van den Directeur liet vast Ruypen en Rooven waer hy konde / ende zyn in't Jaer 1643. ende 1644. op voozberhaelde maniere wel 1600. Wilden dooz den Oorlogh omghebracht / daer van sommighe 10. a 20. mijlen en meer van ons af onder de Engelschen geseten waren. die alle meest inde nacht in slaep overballen zyn/waer onder waren die haer leven geen Duyfschen gesien/ veel min haer quaet ghedaen hadden.

Anno 1644. in April waren seven Wilden van de Engelsche op de groote Placte/die Heemstede genoent wort (alwaer een Engels Meditant Meester Fordan 'rbewind hadde) in arrest ghenomen om datse hem een Vercken twee a drie sonden doot gestreecken hebben het welke naderhant bevonden is dat syn eyghen Engelschen gedaen hadden. Den Directeur kiest van Meester Fordan gesadverteert zijnde / dat hy soo seven Wilden by hem hadde gearresteert sitten in een Kelder/ welke hy soo wreedelijck niet hadde derven Cracteren noch 'tselve by de zijne niet konnen so verantwoorde want sulcx daer soo licht niet dooz den Beugel wil / of oock om dat die Patie op de Regenten van onse Patie / liever eenen Generalen onlust vande Wilden sochte te doen vallen. Soo send hy datelijck den Vaendrich Op-dijck met een Engelsch-man Johan Onderhil/ ende 15. a 16. Soldaten daer na toe / dewelcke van die seven datelijck drie inde Kelder doodt staecken/ vier namensse mede inde zeplboot/daerse twee van Couwen om den hals knoopten buypen boozt smeten/ ende soo gebonden aende Boot lieten na slepen en verdrincen/ twee wierden op't Fort Amsterdam gevangen ghebracht/ alwaer een tijdt langh op de Corps de Garde gheseten hebbende / en dat den Directeur haer langer de kost te geven moede wierde/ zijnde de Soldaten on-cens wie dien Buyp toequam om daer mede na Hollandt te gaen. Soo gaf hy dese arme naeckte Gevangene Wilden ober aen de Soldaten om haer moetwil daer aen te koelen/ die deselve terstont by de armen en beenen te Corps de Garde hebben uyt gesleept/ende datelijck met Messen van 18. a 20. dupm(die den Directeur kiest tot sulcken eynde vooz de Soldaten expres hadde doen maecten/ seggende / dat de Degens te langh waren om inde

Butten vande Wilden/ als sy die oberbassen en verrasschen wilden te gebruycken/ maer datmen dese Messen haer handiger inde pengskonde lopen) te keer ghegaen. d' Eerste van dese Wilden voor de Corps de Garde door sulcken Mes een af-grijsselijke Wonde ontfangen hebbende/ versocht datmen hem doch eerst wilde laten kinte kraepen/ zijnde een dans/ haer dienende tot Religieuse obserbantie/ doch hy kreegh soo veel Wonden d' een over d' ander/ dat hy dat kinte kraepen vergat en doodt ter plaetse neder viel. Den anderen sneden de Soldaten Niemen al levende wittet lijf/ vande waepen langs de beenen/ over den rugge/ schouderen / tot aende knyen toe/ en terwijl dese Niem-snijdinge geschiede/ stont den Directeur Kiest in praesentie van zijnen kraet Jan de la montaigne Fransch-man/ wel hertelijck en lachte / wywende zijn rechter arm en schaterde oberlypt/ sulcken behaghen hadde hy in dat werck. Doozts ordineerde hy den aldus besnedenen buyten 't Fort te slepen/ daer dien armen naechten onnoselen bloet al kinte kraepende na toe gingh. De Soldaten komende met hem buyten in't Bebers-padt / wierpen hem daer onder de voet / en staecten hem zijn af-gesneden Mannelijckheyt levende inde mont / daer na sieiden sy hem op een Meulensteen/ en sloegen hem 't Hoost af.

H. Fuy was mozderp is dass.

B. Dat het waer is 'tgeen dat ick segghe/ soo stonden tallenlijck teecken ter selver tijdt 24. a 25. Wildinnen die gevangen waren op de Noord-west-punt van't Fort / welke dit spectakel aenstrende/ staecten hare handen om hoogh/ klopten op haer mont/ en seyden in hare Tale / fuy wat leelijcker en onuytspreeckelijcker schelmstuck is dit/ sulckis is onder ons noyt gehoozt/ gesten noch geschiet. De Wilden hebben in den Oorlogh d'onse meer-malen van verre toegeroepen ; wat schelmen zijt ghy Swannekens/ ghy en Oorlogt niet teghen ons/ maer teghens onse Vrouwen en Kinderen die ghy soo onnosel vermoort/ daer wy doch ulwe Vrouwen en Kinderen geen leet doen/ maer reten en drincken geven/ ja wel tracteren/ en u weder toeschicken/ gelijk oock inder daet geschiet is / dat op gevangene Kinderen sullende aen hare Ouders weder ghegeven worden/ de Wilden/ daerse nu een tijdt langh by geweest waren / om den hals bleven hangen.

K. Wel Schipper ghy hebt meer nieuws wast wat goets als wy alle gaer hoe voer het al voort. Den

B. Den Directeur kiest niet te vreden zijnde de na ghesketene Wilden aldus te doen overballeen hadde sekere Engelsche Spions die hy by ghelegentheyt met de Soldaten dede gaen als Gidiens om de plaetsen die D'onse onbekent waren en daer sich de Wilden onthielden aen te wijsen/ waer door vele arme onnossele Wilden seer verraderlijck ende leelijck gemassacreert zijn.

G. Wat hadden de Gidiens voor manny paep/voor dat te doen.

B. By de reys na dat de buyt viel somtijts 80. 100. tot 200. gulden toe.

E. Wel wat Buyt was van die arme Wilden te halen.

B. Zeewands-Banden/ Vijn en Boogh/somtijds oock Bevers Dellen/ maer weynigh te bedrieden.

E. Wat importeert dat wel.

B. Ten kan altoos geen Oorlogs kosten uyt smijten / maer wel soo pet daer tot Koberpe dienen/ altoos ten was niet soo veel waert datmen om alle de Buyt die daer van gekomen is / alffet een Dief gestolen hadde/ daerom een Galgh soude oprichten / veel min sulcken gebaerlijcken Oorlog aen-rechten.

F. Hoe steldent wien Directeur met zijne Landt-Saten onder dies.

B. Hy begonde in te voeren allerley Tollen / Accijsen ende Impossten om de Middelen tot den Oorlogh daer uyt te vinden / daer was al veel haperpe om. Acht Mannen uyt de Gemeente verhooren/ verstaende dat kiest in zijne Dissiven aende xix. het begin ende oorsaecke van den Oorlogh op de Gemeente sochten te schuyben/ hebben tijdelijck eenen tweeden Brief aende Camer van Amsterdam gesonden/ daer alles punctuelijck in verhaelt was/ ende was onderteckent by dese Lieden/ Joachim Pieterfsz Keuyter, Ouderling bande Kerck/ Cornelis Melijn, Isaacq Allerton, Jacob Stoffelsz, Gerrit Wolfertsz, Thomas Hal, Ian Evertsz Bout, ende Barent Dircksz.

E. Wierd daer niet in versten ?

B. Ja dusdanigh dat die voorgedachte Bewindhebers daer mede hy so naeu ten halven en ten heelen correspondeerde/ hem Copie weder te rugge souden/ ende hem bekent maecten wat Persoonen/ en watse tegen hem schreben / waer over hy op allerley middelen verdacht was om sich van die Persoonen te wrecken/ ende door allerhande schijn en geweld van tgeen hem te laste geleght wierd te ontlasten.

Dat

A. Dat selve werck is in Brasill oock al vooz-ghebaflen.
C. Die eens de Palen van beschaemthepdt te buyten gaet / is ordinarijs stout in zyne onbeschaemt heyt.

D. Dat moet een goddeloos Mensch geweest zijn.

E. Hadde hy oock Geligie ?

B. Haben Geligie/die Hoben wat haer vooz komt / wat Geligie soudemen in een Man soecken die sedert den 3. Januarij 1644. tot den 11. May 1647. noyt Gods Woort meer heeft willen hooren / noch de Christelijcke Sacramenten gebuycken/doende alle debboiz om alle die aen hem dependeerden van de Kerck af te trecken / gelijk dan zijn Godloos crenpel gebolgt zijn / zijn Fiscael Cornelis vander Hoochens / zijn Raets-Heer Jan de la Montaigne die te voozen Ouderling was. De Vaerndig Gijbert de Leeuw / Cornelis van Cienhoven zijn Secretaris / Oef Stebensz Diaken / ende Gijshrecht van Dijk. Voorts verscheyden mindere Officieren ende Compagnies Dienaers / tot de Soldaten inclups die alle niet alleen de bedieninghe des Nachmaels / maer oock selfs de Vergaderinge om Gods Woort te hooren / niet meer en frequenteerden/onder de Predicatie liet hy de Officieren ende Soldaten toe allerley luydbaer ghespel / hy en omtrent de Kerck / van Kegelen / Klossen / Danssen / Singen / Spzingen / ende alle andere lichtbaerdige exercitie / ja soo verre oock / dat de Ledematen die in't Fort quamen om het Avontmael te celebzeeren / van dit gheboefte bespot wierde / seggende / daer gaense weer heen / si sullen een stuck Broot geben / eens daer toe drincken / en dan Singen en Droljck zijn / soo dat dooz dit bespotten oock meermael questie is geresen.

Onder de Proef-Predicatie heeft de Directeur Kieft meermael de Crommel laten roeren / de Predicant Bogardus dies wigen versoekende dat de Crommel wat verder af mochte geslagen worden om 'tgehooz niet te beletten / wiert geantwoord / dat de Crommel-Slager gaen most / daer den Directeur hem belast hadde. Het Canon is tot verscheyden reysen onder de Predicatie gelost / als hy sich inselde om upt te gaen vermepen / soo geschiede dat om het gehooz te verhinderen een arme vilanie tegen Gods Kercke. Inde Nieuwe Kercke die Anno 1642. dooz Collecte vande Ghemeente getinnert was ende Anno 1643. dack dicht gemacckt / heeftmen by zinnen tijt tot Anno 1647. toe doen den Directeur Stuyvesant quam

quam mogen Predicken. Hy heeft oock meermalen tegens zijne Adherenten gheseght in substantie; nu sal de Predicant weder het Nachtmael uyt deelen / ende daer sal pas anderhalf Man en een Paerts-Hoofst komen / sy sullen ons metter tijdt alle te samen volgen/ende alle gaer daer uyt blijven.

E. Wat oorsaeck wiert hem tot sulcken brabaden gegeven.

B. d' Oorsaecke van deses Directeurs soo traberisse Procedurzen tegens den Gods-dienst / behalven zijne eigene quaetwilligheydt ende Duppels/ende quader Liedden aenstoeckinghen / was uytcrlyck om dat de Predicant Everhardus Bogardus Zaligher tot meermalen in zijne Predication Gods Oordeelen teghens de grouwsame Moorderpen / Giericheyt / en andere grobe excessen bymoedelijck boozdoeg. Hy Directeur gaf de Predicant lasterlijck na / dat hy droncken op Stoel stont / soo dat de Predicant genootsaecht was / Attestation vande Gemeente daer teghens te nemen / om te zijner tijdt en plaetse te ghebruycken / hy seyde oock de Predicant ratele sleghs wat oude Wijfs practies / uyt een Spintock getrocken / is een grooten kaeckelaer / die het woort alleen voert / sonder teghensprecken te vnliden. Dat de Predicant een seditieus Man was / die niet anders en sochte als de Gemeente ende de Compagnies-Dienaers tegens hem / die haer Soubercypne Opper-Hoofst was op te hysen.

Dat Ioachim Pieterz Keuyter Ouderlingh / om dat hy by den Predicant bleef / een Debotaris ende Sicaneur was / in voegghen dat dooz de Directeurs toedoen in 2. a 3. Jaren aldaer geen Kercken-Saet gehouden is / alsoo niet meer als de Predicant ende een Ouderlingh by een bleven / die niet derfden onderleggen Kercken-Saet te houden / alsoomen genoegh daer na trachte / om haer een klack op't lijf te smyten / en dan te segghen / dat sy uyt private authoziteyt een Kercken-Saet in-stelden / wantmen sagh dat de Godloosheydt van dien Directeur soo verre was op-ghetrocken / ende sich seluen soo wijt hadde vergeten / ende zijne flatteurs soo veel inghe-willight / dat hy noch na God / noch na Menschen meer en vraeghden. Niet tegenstaende al dit woelen teghens Gods Kercke / soo heeft de goede God soo sonderlinghe bestuert / dat daer te wooren de Gemeente al-hier niet boven de 70. Ledematen hadde booz zyn abandonneringhe / dat daer na deselve meer als de helfte is ver-
meer

meerbert / ende Ledematen door Godes Directie soo ingehouden
zijn / datter minder Schandalen als opt te voozen zijn vooz ghe-
vallen.

F. Segh my eens / nademael desen Directeur soo Godloosheit
Fiel was / hoe konde hy de Gemeente dirigeren.

B. Dat meughdy met goet Fundament wel ter bane brenghen.
Als het Spit dus inde Affche ghewendet was / ende datter met
hem recht deur Zee te gaen / geen deur-komen van was. Soo was
hy soo jaloers als de Dupbel / wanneer hy merchte / dat / die hy
meende te vertrouwen sonder achterdencken erghens hier of daer
met zijne gesuspecteerde familiaerlyck quamen te spzecken / 'twas
alsmen seght /

Consciuis ipse sibi de se putat omnia dici.

Wiens gewissen is ontsteldt /

Gist dat peder daer van meldt.

Inde Administratie van Justitie / gaf hy de Corruptien zynen
vpen toom / vooz hem ende vooz de zijne / ende reeckende vooz een
Crimen als pemandt sprack van Appel / tegens zijne Sententie /
als onder anderen ghelecken is / in secker Procces dat hy boerde
tegen Laurens Cornelisz Schipper / bande Maeght van Enckhuy-
sen / ober / dat hy gheseght hadde een Doosje met Peerlen aen zyn
Moeder bestelt te hebben / het welcke waerachtigh zynde / ghelyck
noch hynden ten dage bekend is / soo heeft hy evenwel den Schip-
per door d'aenstenlyckheydt van zijne Chargie / ende Ontwettelijcke
Proceduren by zynen eyghenen Raet doen condemneren na zyn
wel-ghevallen.

Hy was soo bermeten op sijne Commissie / die hy soo bande Com-
pagnie / als van haer Hoog Mog : ende van sijn Hoogheyt hadde /
dat hy niet alleen selfs maer oock sijnen Raet Jean de la Montaigne
sustineerden / dat hy absoluter ende souvereyner Directie hadde als
zijn Hoogheyt of haer Hoog Mog : ende de West-Indische Com-
pagnie / welke comparatie vele odieux op de borst viel / want desen
Man wilde met geweld aenstenlyck wesen / sonder dat hy na de
ware qualiteyt van rechtshapene aenstenlyckheydt / dat is na deugt /
eerbaerheyt / en Godes diensticheyt trachte.

Sijne Ongerechtigheydt ende Ontwettelijcke Administratie van
Justitie is oock gebleken in secker Procces van Franciscus Douthey
Engels

Engels Predicant / die hy een colonie op te richten toegestaen hadde / vooz den Oorlog / gelijk oock al daerin soo veel begin gemaeckt was / datter over 80. Personen sich daer toe begeben hadden / den Oorlog daer op komende / raecht weder alles in verloop / ende na dattet weder in stilstant raechte / derfdemen metten eersten noch niet wel het werck betrouwen / de voozgaende Personen diemen gehadt hadde / ende de middelen waren versmolten hier uyt fundeerdemen dan een actie Meester Douthey was wel een colonte op te richten toegestaen / met conditie dat het aengewesen Lant behouken soude / die conditie wordt niet gepresteert / kan oock by hem niet soo haest gepresteert worden / 'tis al actie ghenoech / om de Landerven weder dooz Confiscatie aende Compagnie te trecken / ende een ander Patroon daer mede te versten / ghelijck by Proesse daer toe oock de saecke gebracht is. Meester Douthey appellerende van die Sententie wordt inde Boete van 25. gulden geslagen / ende moft by provisie soo langhe in besloten Rechtenisse gaen / tot dat die 25. gulden vooz opgebracht waren.

G. Doozst hy dat doen aen een Ingelish Prediger 'tis een braef action tot repressalien op de Schips van the Compagnie van West-Indien.

B. Maer dat sagh kiest oock wel daerom wilde hy den Man oock niet laten wegh trecken / want hy was ten hooghsten verongelijck. Doch men wilde hem wel laten gaen als hy schriftelijck hadde willen belooben niets te melden wat hem geschiet was.

Diergelijcken Proces heeft hy gehouden met eene Arnoldus van Hardenberg, Curateur van secker barque van Seger Teunissen waer in eenige gesloacken Goederen gebonden wordende soo den Directeur ende Fifcael sustineerden daerom de goederen uyt de barque geconfisqueert wierden.

Hardenbergh sich met de andere Curateuren gegrabeert bindende protesteerde mede regens de gegebene Sententie en appelleerde daer van tot soodanige Rechters daer het de Reiders vooz souden willen brengen / wort al mede daerom in de boete geslagen van 25. gulden / dat ging soo fir als een Vier-slot / wilde hy niet met den Sergeant afgelept worden soo moet hy dat betalen / alsoo wel als Meester Douthey.

G. Waerom seud de Straets af Holland dear geen other te houd een better direction.

B. De Staten alle dese onheyligen grondich verstaen hebbende / belaste aen de Bewindhebberen daer in te versien / die wel gewaer wierden datse te lang met den Directeur Kieft gespeelt hadden / sy weten wel wat Personagie. De Bewindhebberen verkiesen daer toe eenen Petrus Stuyvesant, gewesen Directeur aen Curacao een Predicants Soon upt Vrieslandt / die wel eer te Franiker de Dochter van zijn eyghen Hospita bestolen hadde / ende daer ober betrappt was / ende om zijns Vaders wille verschoont is / anders soude daer wel licht zijn eerste schandael hebben moeten uptstaen / dese sal Directeur in Kiefts plaetse wesen.

E. Wel waer of die Compagnie alle die fecten weet op te soeken / ick geloof datse daer Magassijnen van vol moet hebben.

B. Haer Hoog Mog : die meenden dat de Bewindhebberer eenmael sorge dragen souden / datter gheen klachten meer ober on-aerdighe / veel min godloose Directie haer soude te booren komen / maer wy zijn onderricht hoe deselve Bewindhebberen die met Kieft geconkelstuyft hadden / hem al mede tot Nieuw Nederlandts onderganch en verderf belesen hadden / om Kieft te mainteneren / ende de Ingesetenen te travailleren / onder wat schijn ofte pretext het oock wesen mocht / hy konde dat oock soo lange niet binnen houden / tot dat hem daer toe ghelegentheydt en oorsaecke gheghebert wiert / maer noch onder wegen zijnde / dreyghde al / als hy in Nieuw Nederlandt quam / hy soude de Boeren daer wel beter bryuen. Daer hy nochtans haer Hoog Mog : beloost hadde hy Ede ende by Hanttastringe / dat hy de faulten banden Directeur Kieft soude na meriten straffen / ende d' Ingesetenen behoorlyck mainteneeren / dard' uptkomst heeft heel het tegendeel van dese schoone beloften geleert / volgens de lesse die hy afreede aen diverse heeft laten sien / dat hem van Bewindhebberen op gegeven is / en soo belast te doen als hy hier na gedaen heeft.

I. Is dat niet deselve Stuyvesant / die voor desen het fort St. Martin meende voor de Compagnie in te nemen daer hy sijn been verloor.

B. Ja die selve ist al / Bewindhebberen hebben dat hem voor een Romeyns-sept toe gemeten.

I. Daer sullen alle die daer mede gheweest hebben wel wat anders van seggen / hoe hy't struypt dat ons tot dat exploit mede ge-geweest

geven was/ober al op de veyers in eerschooten verbruyde / ende doen men wat uptrechten soude wasser niemant te buyss / ende alles ging soo onordentlyck in die tocht/ als noyt op genen tocht geschiet is / soo oock dat doe wy ophreecken moesten en onberrichter saken retireeren om zyn been alleen dat metten eersten Canon schoot upt het fort St. Martin af gheschooten wierd daer bleef alles achter wat wy daer gebzacht hadden oock 5. a 6. fraye stucken Geschuts was dat niet een braef Romeyns stuck / wie weet wat onkosten de Compagnie van dien tocht gehad heeft/ meriteerde sulcken braven voorszichtigen Heldt niet om by abanchement tot Directeur en Gedeesseur General na Nieuw Nederlandt verkozen en versonden te worden?

B. Als hy nu daer van daen komt mogen hem Bewindhebberen voor President na Brasilien senden / om de reste dat daer noch oberich is/ al heel voort te verbruyden/ gelijk hy doch gewoon is.

I. Hy wort nu immers alle dage een dag ouder/ en behoorde sich te beteren om voorgaende faulten upt te wissen? Hoe maectt hy nu al in Nieuw Nederlandt.

B. Beteren seggie Maetje? als de oude Wolven ende de bebaren Schepen/die worden alle dage een dag erger.

I. Parlasant hy noch alsoo / ende bloecht/ tiert en raest hy noch soo/als hy pleecht te doen/tot slaen en smijten toe.

B. Daerin is hy noch al deselve Man/ soo hy van outs soo gheweest is/ soo sal daer in geen beterschap als ten ergsten te verwachten zijn.

I. Wat intree hadde hy in Nieuw Nederlandt.

B. Daer wierde dapper van alle kanten geschooten soo datmen daer na elders kruyt koopen moest om tot de noot ende exercitie te gebuycken.

I. Dat kon ick wel gissen/ maer voort hoe maectte hy het met de Ingesetenen.

B. Soo als hy eerst gekomen was/ quamen eenige hande Principaellic Ingesetenen haren Nieuwen Directore bloots hooft verwille komen / die hy eenige upzen liet staen metten blooten hoofde/ houdende hy zyn Doet op't hooft / niet anders dan of hy de Groot-Doest van Muscobien geweest ware/ niemant een stoel om neder te sitten presenterende / hoe wel hy sich wel gemakelijck op een stoel

neder gheset hadde / om te beter de verwillikomers audientie te geven.

I. Ghy praet soo levendig van zijn waesen / dat my dunckt of ick alles tegenwoordigh sag/daer voort slegs met dien Buffel.

B. Om kort te gaen als hy de Directie van Kieft overnemen soude ende de Gemeente daer toe hy een geroepen was / so bedanckte eerst Kieft de Gemeente voor haer getrouwicheyt en gelijk dan meer inde redente passe quam / op hoove dat de Gemeente eenparighlijck hem weder bedanckt souden hebben / het welck daer toe soo erpres aengelept was / soo spraccken eenige ront wjt / dat sy hem niet bedanckten/nochte oock daer reden toe hadden/ onder dese waren Ioachim Pieterz Keuyter en Cornelis Melijn , Stupbesant onder den Blauwen Hemel beloofde met hooge woorden een peder ghelijcken recht te fullen laten weder baren / 'twelck aengenaem inde ooren vande Gemeente was te hoorzen/ maer eenige dagen daer aen als hy van Kieft wel besproocken en omgespract was soo begon Stupbesant de Recht-banck te spannen liet voor komen de missive vande gemeens mannen teghen Kieft aen de Camer van Amsterdam geschreven hadden / ende alsoo hy de sijde van Kieft gekoosen hadde/ ende sozge begeerde te dragen dat na desen tegens hem oock niet geschreven worden soude / soo considereerde hy voor eerst dese 8. verkooren Mannen/als particuliere luyden/gelijck hy oock niet anders alle haren Handel en 'tgantsche Proces tusschen Kieft en haer opnam.

Het was hem een Crimen lese Majestatis tegen zijn Overheyt te schrijven/daer was dan so saeck of gene.

Het gheen dat Kieft maer simpel ontkende gelde meer als dat de gemeene mannen wisten te bewyfen.

Ende als de gemeens Mannen diverse memorozien braeg-punte ende personen opgaven om de waerheydt van 'tgheue gheschreven was te onderbinden / wierd sulcx ten deele t'eenemael verworpen/ ten deele sonder ernst ghedaen/ende ten deele dat daer van voor den dagh quam verdonckert. Ja dat nochmeer was/men trock de luyden die de Brief onderteeckent hadden / ende dwong deselve door hooge authoriteit en zware drengementen / als oock schoone beloften/ voor eerst niet te melden wat haer voorgehouden soude worden/daer na het geschrebene te reboceren/ofte ten minsten eenen anderen

deren glimp te geven/datse om sulcx te onderteekenen opgemaecht waren/ende qualijck onderricht / self niet wetende watse souden geteekent hebben/maer alleenlijck 'tselbe ghedaen op 'thard aenhouden van eenige die men sagh dat by de teekeninge constant bleven/ende deselbe alshoch beweerden.

Soo velden den Directeur Stuyvesant tegens Joachim Pietersz en Cornelis Melijn Sententie dewelcke hy sustineerende vooz ontware valsche Brieven haren Directeur Kiest haren wettelijken Gouverneur ende Opperhoofst elandestrinement en leugenachtig beschuldicht te hebben ende hem gejuricert ja valschelijck be- loogen het welcke hy met zijne Gaden in die welgestelde Republicke van Nieuw Nederlandt willende weeren doende recht wpt den name van haer Hoog Mog: de Heeren Staten Generael zyn Hoogheyt d'Heere Prince van Orangien ende de Generale Geotropeerde West-Indische Compagnie condemneerde hy Joachim Pietersz Keypter in een Bannissement van drie achter-een-volgende Jaren / ende hondert vijftig gulden vooz den Fiscael een derde vooz den Armen een derde/ende vooz de Kerck een derde. Cornelis Melijn wierde in zyn Sententie met meer crimes ende doch swaerder peene bezwaert/(alsoo Kiest vooz desen met hem aenpart hadde gemeent te sullen hebben in't Staten Eylandt/ ende Cornelis Melijn/die hy hem opgegeven hadde in't Vaderlant met hem daer ober te sullen tracteren/ daer niets van vernam andere wegen conditien hadde moeten ingaen met andere. Dachte Kiest hem dese part mit te spelen gelijk het wpt de uitkomst is gebleecken) gelijk dan wpt de Sententie die noeh in wesen is bieder blijcken kan/hy wierde dan gerondenmeert wpt kracht als voben/begaen te hebben/crimen lesa Majestatis; crimen falsi; crimen van injurien en diffamatiën, en dies-wegen vervallen van alle beneficiën vande Compagnie verkregghen / ofte noch te pretendeeren/ in een boete van 300. gulden te appliceren als voozen/en vooz 7. Jaren wpt Nieuw Nederlandt ghebannen. Soo dat die Kiest verschoven hadde/van Stuyvesant weegh geschopt en vooz geholpen zyn.

't Is seer notabel dat als den Directeur Kiest vooze gedraghen wierd dat in Hollandt dese proceduren licht anders wpt vallen souden hy daer op geantwoort heeft; wat moghen wy malkanderen doch verbaert maccken met de Justitie in Hollandt die acht ick in dit cas niet meer als een Bullebaeg.

En

En Stuyvesant sende soo ick van nu af aen wiste / dat ghesluyt
van mijne gegeven Sententien sout willen appelleren of deselve
divulgeeren / ick soud u noch by mijn Ziel de Cop af bruyen of aen=
den hoogsten Boom hangen die in Nieuw Nederlandt is / hy droeg
oock de saecke van Kiest terwyl die diende soo schoon voer als hy
mocht ende voer tegen de constante gemeens mannen soo heebigh
upt dat hem het spoch van hebicheyt inde baert bleef hangen / ende
op dat noch naechterblijcken mochte dat hy teenemael niet gene=
gen was d' ordze van haer Hoog Mog: ende zijne aen haer gedane
beloften na te komen en de Gemeente redelyck contentement te ge=
ben. Soo maecte hy al van skonden aen Jan Janssen Damen tot
kerck-Meester een Man die het Sequest hadde onderteekent om
de Wilden te vermoorden.

E. Dat was een fyne kerck-Meester / met bloedige handen.

B. 't Is te beduchten / indien de Nederlandtsche Vereenichde Pro=
vintien haer Hoog Mogende en zyn Hoogheyt hier in by tijde niet
versien / dat den Naem van Nederlandt / haer Hoogh Mogende /
ende Oranjen / niet alleen by de Wilden / maer oock door gantsch
Christenryck sal sincken / en tis al schande genoegh dattet niet cer=
geschiedt is. Daerom die de Welvaert van Nederlandt / Nieuw Ne=
derlandt ende der selver Regereinghe ende Ingeestenen lief is / be=
hoopen daer na te trachten / dat dit werck wel geredresseert wierde.

I. Maer die hoogerhalde Sententie / wierde die oock ter execu=
tie gestelt en uytgevoert.

B. Soude se niet / want daer aen was nu den nieuwen Direc=
teur Stuyvesant so hecl aen gelegen / als aen zinnigen Ser / Reputa=
tatie / sa eygen leven / hy wierden als gebannen aen Doort gebracht /
en van haer Hare / Vrouwen en kinderen verstoten. Het Schip de
Princesse voerde den Directeur ende dese twee getrouwe Patriot=
ten van Nieuw Nederlandt / tot dat het in de verkeerde Canneel op
een bank raechte en in stukken sloegh / alwaer dese Godloose Kiest
siende de doode voor d' ooghen / seer diep sichtigende / twijffelachtigh
vraeghde aen dese beyde ; Wyndemisch heb ic te hoer gedaen / kon
ghy het mi oock vergaen ; Het Schip in acht stukken gheslaghet
zijnde / dreeven den gantschen nacht in Zee / tot dat den dag aen
brach / de meeste part verdoncken / Cornelis Melijn verloor zyn
Soon den Predicant Bogardus / Meest / Capitain Jans de Wier / en
ginsalluck 1692 als men een groot

een groot getal Menschen verdroncken / daer bleef veel kostelijck-
heidts met kiest / alsoo het Schip meer als vier Tonnen Gouts
met het Retour waert was. Joachim Pietersz Keypter bleef op
een achtste gedeelte van het Schip alleen / waer in noch een Stuck
Geschut stont / om hoogh ter Doorten wyt / 'twelck hy metten dach
ghewaer wordende / meende het noch een Mensch te wesen / daer
over hy 't oock aenspraak / maer kreegh gheen antwoord / dies hy
meende dattet een dooden was / wierd eyndelijck daer mede aen
Land gesmeten / tot over groote verwonderinge van d' Engelsche /
die met duysenden op de Strant quamen / en het Geschut tot eeu-
wiger gedachtenisse te Lande op-haelden. Weljn in Zee te rugge
drijvende / beviel met andere / die aen een gedeelte van 't Schip wa-
ren gebleven / op een Sant-Plaet / die met d' ebbe drooch viel / doe na-
mens eeuige Plancken ende stucken houtz / droegen die byeen over
de drooghte / ende namen soo veel Hembden ende andere kleedinge
tot Sep gereetschap / dat se vande Sant-plaet over seeckere Kijl aen
'twaste lant in Engellant raecten.

En alsoo dese luyden 'tmeeste sich lieten gelegen zijn / aen hare
Pampieren die eenige gantsch in Zee vergaen zijn / so zijn ebenwel /
aen den derden-dach gevischt / soo veel alsser in een Doos gepackt /
doo? Joachim Pietersz noch op dese wyze in esse zijn.

C. Hoe deluyden oock al inde Werelt om zwerben / hoe raecten
dese Menschen noch eyndelijck te rechte.

B. Na dat sy my vertelt hebben / alsser nu in Hollant quamen /
verstonden sy dat de Bewinthebberen het verlies van 't schoone Re-
tour ende Schip sich seer beklaeghden / ende datter soo veel fraey
Volcks was ghebleven / maer haer verdroot / dat twee Banditen /
Rebellen ongehoorzame myntins daer af waren gekomen / om de
Compagnie noch te plagen met klachten.

I. Was dat de troost die sy van Bewinthebberen kregen ?

B. Dat was haren troost niet alleen / maer eenige Bewindhheb-
beren hebben oock onderlept haer 't gehooz by haer Hoog Mogen-
de te stoppen.

I. 't Was heter datmen met die fielen de Helle ende 't Hellsch vier
stopte / wie durfde dat onderleggen.

B. Die met dese Godloose Belials kinders staegaen ghecorres-
pondeert hebben van Breck / Perquin. Mannen die sy wisten op te

maecken / sy raechten ebenwel tot 'rghehoor / ende doer den hare
saecke voor haer Hoog Moghende soo Manifestelijck dat die ghe-
raden bonden / sodanige godlosen Procedurzen te in hibeeren / depe-
scheerende Brieven van inhibitie / ontboden Stuy besant opte ko-
men ofte geconstitueerde te sende om de Sententie ofte te sustineren
oft te hoopen annuleeren / of daer van ginder zelfs te distineren / daer-
toe haer Ho: Mo: haer van alle noodige Mandamenten Saubegar-
den Acten van exploit / en andere noodige instrumenten versagen.

I. Hoe maecte het Stuybesant ondertusschen met d' Inwoon-
ders / ende wat Reglement hielt hy daer vorders op.

B. De Schijn-Heyligheyt ende Hypocrisie / heeft het eene deel
van desen Man ende die opgeblasene Hobardye / in sonderheyt op
zijne commissie een ander-deel ende de Gierigheyt het derde-deel in;
alle zijne actien die upt dese drie Wortels spruyten / setten haer top
verre boven andere inden wint; Soo haest als hy van zijne Direc-
tie possessie genomen hadde / begonde hy voor eerst de kerck bypuck-
baer te maecken / 'twelck een schoou voor-doen was ende onder de
Predicatie suchtede dese Man dat het de gheheele kerck door ghe-
hoort worde / wie soude niet meenen dat dit eenen rechten Salo-
mon / Abia / Isa / en gewenschte Regente wesen soude / maer alle
den schoonen schijn wier d' door d' wolcken van zijne donckere da-
den overtrocken / want eer Cornelis Melijn weder in Nieuw-De-
derlant quam / ende datmen daer tijdinge hadde dat de upt-geban-
nene Acces by haer Hoog Moghende gegunt was / soo verre soek
dat haer Hoog Moghende haer Appel verleent hadden / 'twelck
Stuybesant noyt gedacht hadde / datse soo verre souden ghekomen
hebben / maer dat Bewinthebberen ghelijckmen hem verseker had-
de daerwel een Schot voor soude geschooten hebben / diesweghen
sich geprikkelt vindende socht aen alle kante raet / daer het soek niet
aen ghemangueert heeft / want eenige hem voor houdende hoe hy
qualijck tegen de Luyden die tot Gemeens Mannen verkozen wa-
ren als tegen particuliere Luyden hadde geprocedeert / soo dat hy
bekende haer verongelijck te hebben / ende geraden wordende dat-
men de Luyden niet satfoen soude stillen / heeft sulcx wel geappre-
hendeert / maer als hy by de Secretaris Tienhoven quam / wierc
de Man / als dat sulcx zijne Reputatie te na soude zijn / telkens
omgheset. Soo dat hy steunende op zijne verlegghene Reputatie
heeft

heeft derben seggen. Al quamen sy weder met noch so stercken Oꝝdꝛe van haer Hoog Mogende ick soude dese weder te rugh senden/ ende haer leeren appelleeren.

Item hem voorgedragen zijnde dat by Kiests tijt wel meer appellatien geintenteert waren/ seyde wat doe geschiet is raecht my weynich/ maer in mijnen tijt nemant mochte noch wel eens dencken te appelleeren/ maer soo nemant van mijne Sententie appelleerde/ ick soude hem los den Cop afbruyen/ en stuyren de stucken na Holant ende latense soo appelleeren.

Eventwel om het sterck geroep dat hy vernam van dese Luyden/ comyste soo begonde hy het weder op een diverse te maecten aente leggen/ dan het misluckte hem.

Ende als Cornelis Melijn/ op den 1. January na veel suchtelens aenquam/ soo wilde hy datelijck par force alle Brieven hebben de Melijn mede gebracht hadde daer hy wel tweemaal den Fiscael en Secretaris inden Avont om sont.

Doch Melijn sont niets meer aen hem/ als de Paspoort van haer Hoog Mogende; Dies sont hy ten derden-male een Sergeant dat hy vooꝝ den Generael met zijne Papieren soude hebben te compareeren/ ende wiert weder dooꝝ Melijn gheantwoort dat sy Moꝝgen soude vooꝝ den Raet komen/ en daer alles verthoonen en overleberen/ wat hy te verthoonen ende over te leveren hadde/ ende ten ware de stercke Protestatie van den Raet Lubbertus van Diucklage vice Directeur/ die met zijn oppositie ende haestige op draght tegen haer Hoog Mogende Paspoort niet wilde te doen hebben/ hy soude Melijn met Soldaten weder in hechtenisse getrocken hebben.

's Anderendaegs 's Morgens Melijn ontboden zijnde compareert ende levert alle haer Hoog Mogende Oꝝdꝛes ende Missiven/ als oock die van Sijn Hoogheyt ende noch van diverse andere int particulier aen hem geschreven/ als dese Brieven dooꝝ lesen waren/ was de Vant int haer/ goeden raet was den besten/ waer dooꝝ hy soo verre gebracht is/ dat hy wel aen Melijn seyde/ ende tot antwoort gaf/ dat hy Stuybesant haer Hoog Mogende oꝝdꝛe achter volgen soude/ hy Melijn soude sleggs zijn dingen doen als te vooꝝren dan dit woort hadde gheen nadruick/ want Melijn begeerden weder ingeluyt te zyn/ als hy upt geluyt was; ende weder gestelt tot Gemeens-man daer hy onrechtvaerdelijck was upt ghestelt

Item restitutie te hebben van zinnen schaden by dese ou-hebbelijcke ende onwettelijcke procedurzen geleden / wilde by gheen van allen prestieren.

Dieswegen deselve ghenootsaecht wiert op den 8. Maert 1649. de ordre van haer Hoog Mogende te laten exploictieren / op eertijt als de Generael Stupvesant de Gemeente van Nieuw-Nederlant inde kerck hadde doen vergaderen / om deselve zijn ampele commissie vooz te laten lesen en daer uyt zijn Soubereyne Gouvernament aldaer te beweeren / waer mede hy meende d'ordre nu van haer Hoog Mogende overgekomen te dooden / ofte ten minsten te suspendieren / neffens dierghelijcke andere dessepnen / die hy daer op zijn eygen houtjen sochte aen te richten. Van de vice Directeur Duicklaghe protesteerde dat hy vooz zijn hoost van alle dese zynre Movementen geen kennisse noch consenten droeg maer dat hy Generael uyt zijn eygen Notijf / dese vergaderinge vande Gemeente aengheleyt / ende haer sijn eygen Concepten vooz droeg sonder dat hem vice Directeur daer van Communicatie was gedaen / welck Protest hy bilatelijck bespottede / daer op Welijn dan stende dat hoe langer hy wachtede hoe erger het gheschapien stont met hem te sullen afloopen / liet het Exploit van haer Hoog Mogende Mandament dooz Arnoldus van Vardenberg / daer toe versoecht en gheacordeert in tegenwoordicheyt vande gantsche Gemeente doen.

Den Directeur Generael stende op hem vallen sulcke onberwachte rescontres / wist niet wat continantie te houden: feptelijc pemant te aggressieren in presentie van alle die getuygen was niet geraden / niet daer tegen te doen was tegen zijn Reputatie vooz sulc een aenstelijcke Vergaderinge van meer als drie hondert Persoonen soo. Na dat hy eerst ghevraeght hadde of Welijn het Exploit nu liet doen / en dat daer op geantwoordt was van ja; Greep hy met grammen moede den Exploicteur het Mandament uyt de hant / so dat 't Zegel van haer Hoog Mogende daer aen een Parquementzen ten halven bleef hangen / ende soo het alleen Pampier geweest hadde / soudet dooz dese irreverente aengrijpinge gescheurt zijn / maer dooz die gene die naest by hem stonden ernstig vermaent wordende het respect van haer Hoog Mogende in acht te nemen / soo wiert hem dooz Welijn Copie vant Mandament ende het Principale Mandament / den Exploicteur noch weder in handen ghegheben / die.

die het voort uyt las en zijn antwoord daer op versocht. Doch van het Mandament viel kortz daer na het ghelædeerde onderste Zegel af.

H. Ich hab solche Fogels meer sien aufhincen dan fliegen! had er kein ander respect aen seine Herren in Hohe Obzigheyt wahrhaftig es were mit uns den hals verburt.

B. Het behoorde hier oock wel soo toe te gaen/ ende ick houde hem daer oock noch niet by van.

E. Maer gaf hy geen antwoord op het Exploit.

B. Dat soude noch meerder dollicheyt gheweest hebben soo hy niets geantwoort hadde/ hy sende de Staten en hare Commissie te zeren haer commando te sullen achtervolgen een Volmachtige senden ende de Sententie sustineeren.

E. Maer alsoo ober een Sententie van Bannissement ordinarij meer Personen sitten/ waerom en wierden de resterende niet mede Seciteert/ die ober de Sententie geseten hadden.

B. Op den 16. Maert 1649. is verdagvaert de Fiscael Henrick van Dijk. (die te Utrecht een wel bekende Moorjt gedaen hadde/ ende daerom derwaerts heeft moeten ghesonden worden) / om de Sententie te sustineeren/ dese gaf tot antwoord/dat hy hem in die quaestie geen partje en stelde/ niet tegenstaende inde Sententie hy als aenklager te lesen was/en mede onderteekent hadde.

I. Henrick van Dijk/ was die niet vooz desen Waendzigh in Niemw-Rederlant/ doe kiest noch daer was?

B. Wel ja? 'tis die selve Man/ die de Wilden van Heemstede haelde.

I. Maer sedert dat hy is Fiscael geweest/hoe heeft hy dat Ampt waer genomen?

B. Dat sal ick kortelijck segghen? 'tis ghebeert dat Cornelis Cenckhorn seer moordadigh van Schipper Jan Huggens Stuyman de Wuyck opgesneden is/na dat alrede hem eenighe ontspronghen waren die hy dierghelijcks meende te doen/ daer ober is dese Moordenaer gebangen inde Corps de Garde gebracht/ende dien selven nacht weder in 't Hups daer noch de vermoorde doot lach/ hy den Fiscael van Dijk totten na-nacht/ heeft met den Fiscael sitten drincken alwaer hy na 'tseggen bande Fiscael dooz de Schoornsteen hem ontsnapt is/ dat is immers niet wegh geholpen. Doozt

de Schipper Isaacq Abrahamisz. door des Schippers Ariaen Blommaerts Stuyman op Stuybesants Galioth varende/ doot- geschooten zijnde is door de Fiscael aen onse Voort gebracht tot dat wy eenige dagen in Zee waren / heb icker niet van gheweten ende hebbe hem aende Hups-Duynen aen Lant gheset/ die mach sich be- teren / maer men siet vast hoe de Noordsicht inden Fiscael onder desen Directeur toegenomen heeft. Gerrit Slomp Sone van een Viscy-Vrouw te Amsterdam/ is door Joannes Rodenburgh seer Noordadich doot gesteken/ de Noordenaer wort niet gemoeyt in Nieu- Nederlant daer het seyt geschiet is/ welckers Broeder daer een vande Raden is.

I. Hoe voeren de andere Raden/ wierden die niet mede geciteert.

B. Op den selven dach wierd insgelijckis verdagh-vaerd de Vice Directeur Lubbertus van Dincklage/ die tot antwoort gaf mislept te zijn door dien diverse Dampieren / die nu te voorschijn komen/ doenmaels voor hem verborgen ghehouden zijn / dewelcke de Ge- rondenmeerde anders souden in onschult ghestelt hebben. Voorts oock om dat Stuybesant in't geven vande Sententie eerst vast stel- de/ dat dese Lieden int haer priue niet gequalificeert door publicque authoriteyt ober Lands-saecken hadden geschreven.

Monfieur la Montaigne, Raet sonder Commissie uytter Vaderlant/ Franschman geciteert / gaf tot antwoort / dat Melijn eerst soude reden geven van zijn Citatie/ en dan soude hy antwoorden.

Brian Nuton, Capiteyn/ Luytenant/ een Engelschman / gaf tot antwoort/ niet te verstaen wat het was / maer morgen te sullen antwoorden.

Paulus Leendertsz Equipagemeefters / gaf tot antwoort te sullen compareren / of een geuolmachtighde senden / midts dat Melijn eerst soude borge stellen.

Abraham Planck, een vande Requeftmeesters gaf tot antwoort/ dat hy niet en wiste wanneer den Oorlogh aengaen soude.

Den 23. Maert 1649. wierde int bracht (als vooren) verdagh- vaert / Cornelis van Cienhoven Secretaris/ die van den Oorlogh met de Wilden/ ende van alle die spel een oorfaeck is / dilapeerden te antwoorden tot op den 25. May/ dat hy seide geen antwoort te willen geven / gelijck oock niet dede.

Den 23. May/ Ian Jansz Damen, een van die / op wiens Namen het

het Request om den Oorlogh met de Wilden aen te hangen was in ghegheben/ gaf tot antwoort/ wanneer hem ordre van haer Hoogh Mogende verthoont wierde/ daer zynen Raem in gespecificieert stondt/ dat hy dan komen soude/mits dat Melijn eerst vooz de kosten bozge stellen soude.

C. Leyt het soo/ als ghy daer verhaelt/ soo is het met dien Directeur en zynen Raden ten deele seer slecht bestelt/ maer stelde hy het daer oock na aen/ om de Sententie te sustineren/ ende zyn volmachtighde daer toe na den Hoge seynden.

B. Hadde Melijn alle die affronten ende zyn gheleden schade vooz soete Melck willen op-eeten/ ick vertroutwe hy soude de Maer niet meer gemoeyt hebben/ maer dat kon soo niet blijven staen/ ende hy Directeur deder niet toe/ om eenigh contentement te geven.

Soo wierdt Melijn ghenootsaecht tegheng hem te protesteeren/ daer op hy eyndelyck eens antwoorde Schryftelyck/ het Protest gheschiede den 29. July/ ende was eerst inden vollen Raet gelesen den 9. Augusti/ d'antwoort was gedatcert den 10. Augusti/ waer in hy vooz een groot gedeelte van zyn voozige gegebene Sententie restitueerde/ insonderhepdt van het Bannissement sich excuserende voozts niet ghehouden te wesen in eenighe Restitutie/ alsoo hy niet hadde ghenooten/ oock om dat hy verstant/ dat terwyl de saeck in appel hingh/ hy ongehouden was Restitutie te doen/ ende diergelijcke fribole redenen/ die hy hy bracht/ latende Melijn in vrye Possessie/ zynen Goederen en Effecten in't kort upt alles wat desen verbaesdē Richter hy de hant nam/ bleeck zyn verwerrede conscientie/ende siende dat de Wilden pal op haer stuck blebē staen/ ofte dat hy haer daer Reparatie moeste doen/ ofte Gemachtigde na Holland af-senden/ om de Sententie te sustineren/ resolueerde den Secretaris Cienhoven af te senden na Hollandt/ ende op dat hy immers inde vooz-bate soude moghen wesen/ soo ginck die Secretaris met een kleyn Scheepjen wel 14. daghe te voozen af/ ende wy met de af-gefondene bande Gemeente/ volghden 14. dagen daer na/ maer alsoo de Secretaris achter Zlandt om te loopen/ raedsaem gebonden hadde om niet aen deselve Banck van Kiest te geraecken/ ende dat wy met de Gecommitteerde bande Gemeente recht toe na de Carneel ons cours namen/ soo quamen wy noch vooz haer binnen.

C. Moesten dan tegen een Man eben juist een gantsch Comitaet

taet af-gesonden worden / hadde dat dien Melijn alleen niet kon-
nen af-sien/ een tegen een.

B. Een Heer datse my wel verstaet / daer zijn noch meer aen-
klachten tegen den Directeur te doen/ende haer Ho: Mog: moeten
levendiger en grondiger onderricht zijn/ oock den ernst sien die de
Gemeente heeft om van sulcken onghelycken Regeeringe ontsla-
gen te worden / of datter ten minsten in bersten worde.

C. Seecker daer behoefde niet meer verthoont te worden / als
ghy ons alrede geseght hebt.

B. Ja ick soude wel een Jaer werck hebben als ick't alle dat
daer onbehoorlyck passeert en gepasseert is/ soude verhalen.

E. En Schipper soose van die Staeltjes noch meer hebt/ ver-
haelt die in't kort soo veel moghelyck is / ick hadje anders wat te
vraghen.

B. Om dan dit Propoost te sluyten/soo sulke bande Directeur dit
weten/ dat/ die hem tegen heeft in Nieu Nederland so lang hy daer
is/ al heeft hy noch so rechtvaardigen sake/ die moet gecondemneert
worden in sulcken boeten ende amenden alst hem gelieft / ende in sa-
ken van Confiscatie is hy hem soo veel discretie als een Wolff tegen
een Schaep/ daer hy op te kluyben sit/ hy heeft dan Recht of geen/
als hy van te voozen stet dat hy zijne ordinaire Staden niet kan
breyngen om hem met hare stemmen by te vallen / soo neemt hy soo
veel extraordinaire Staden / dat hy die met stemmen wel overdup-
velen can/ende dan scheert hy d'ordinaire Staden noch daer toe/ende
soo hy immers niet anders kan/soo brenghet hy zijn Advijs Schrif-
telijck op de Tafel/ om/ die der yet tegen heeft/ dat die daer dan op-
staende voort tegen sprecke / 'welck dan ordinaris soo lang is/ dat
het lesen verdrietich valt/ende so dat mede hem mislucht/so vaert hy
upt met yder een te schelden/ te dreyngen / ende maecht sulcken mis-
baer/ datmen wenschen mocht/ dat hy al sonder slaen upt de Raed-
kamer ware/ ordinaris daer twee Plekten / eer noch eens de stue-
ken inghelevert zijn/ is hy Advocaet van een bande Parthyen die
hy meest gunstiger is/ of die hem best bespoocken hebben / daer en
is geen Handel daer eenigh proffijt aen vast is/ of hy soecht het al-
les te trecken/daerom oock diverse sachen moeten verwonderen/hy is
Brouwer/ hy reed in Schepen/ hy drijft Negotie / ende doet alleen
alles wat wy alle doen / hy Bouwt/ hy Wischt/ en dupsender han-
den

den diergelijcke dingen/ uytgesondert de Boeren huyzen / dat doet hy alleen/ daer in hy niet ontsiet / noch de minste/ noch de meeste/ noch Publicque/ noch Private Persoonen / want alsser by de ghemeyns Liedten beslooten was een Comitaet nae't Vaderland af te senden/ twelck den Directeur eerst gaerne ghehad hadde dat communicative soude gedaen werden / ende alsoo hy den Directeur self te beschuldigen hadden/konden daer toe niet verstaen. Soo gaet hy in Persoon/ in't Hogement van der gemeens-lieden president/ licht daer uyt seekere Aentreckeninghe/ daer uyt deselve een Journael wilden stellen/ twelck hebbende/ doot daer op den President al op zijn eygen houtjen gebanckelijck in trecken/ en vanght eenen onbesonnen Handel aen / daer hy hoort daer aen/ als hy somtijds by zijn selven komt/ wenschte dat hy het noyt aenghebaughen hadde / alle dinghen siet hy eerst van achteren/ en is soo gebeynst ende ongestadigh/ dat hy op sich selven geen Staet kan maecten. Hy heeft in't secreet by den Predicant geklaeght/dat hem zijn gemoet soo ontstelt was/ dat hy wel wenschte dat hem God extraordinaerlijck ofte ordinaerlijck door zijn Woort of door zijn Dienaer verthoonen wilde wat hy doen soude/ daer op hem de Predicant zijne misflagen bymoedigh voor hielt/ ende aenporede tot beteringe/ soo dat hy huyden als een Hoff-Hont/maer aen het werck ende besoignes komende / verbiel telckens in grooter en grober faulten. Soo dat hier gheen beter te hoopen is/ hy verbiet op den hals/ dat niemand aen de Wilden Vier-Koers/ Snap-Hanen/ Kruyt of Loot sal verkoo- pen/ ende doet het selve in't gesichte van alle de Werelt/ daer toe hy noch seght/ dat zijn Majeurs hem ordere dat te doen hebben ghege- ven/ het welcke soo het waer is / wat doetmen anders als de Wil- den het Mes inde hant geven / daerse ons by gelegentheydt mede keelen sullen / het welcke (God betert) hy die uytter Vaderlandt meer als te veel geschiet/ dattet wel eens tijd was daer op strickter ordere te stellen/ met een woort te segghen / die Man heeft soo veel particuliere qualiteyten / daer van niet een dienstigh is in een ghe- wenschte Republyck/ dat hy niet bequaem is over Turckische Sla- ven op de Galey / veel min over byse Christenen te regeeren. Die huyden die als Geommitteerde overgekomen zijn/ hebben gantsche Koffers vol Papieren tot zijnen laste. Die de Secretaris Cienho- ven genoegh sullen te doen maecten/sal hy die alle verantwoorden.

E. Ghy segt al telkens van die Tienhoben/watis dat voo? een.

B. 't Is ven Man die de Wilden selfs na-geloopt heeft als een Wild der liefde/ vande vrye exercitie zijner Religie / wiens Dader sich selven heeft om-ghebracht.

E. Wat Dumbel heeft hy dan voo? een Religie?

B. Hy hout van gheen conscientie dwang altoos/ daer is hy ten uitersten graed van daen gelogicert/maer hy is een Libertijn/geen Religie ter Wereld bintten die sal hem verbranden. Hy slacht de Serpentes die hy stecken wil/die lacht hy toe/ ende al vleyende bijt hy / hy bedrieght alle die met hem omme gaen / selfs zijn eyghen Swaghers en Vrienden zijn van zijne trecken niet vry / die daer ober hem dichtwils voo? Schelm ende dierghelijcke uyt ghemaecht hebben. Syn Huys-Drouw was al eer dat hyse Trouwde voo? Doere besaemt/ soo dat hy meermalen tegen anderen geseght heeft/ of die Doer meent dat ich haer Trouwen sal / dat sal ick wel beter weten: ende hoort daer aen Trouwde hy die / die gheen thien dagen te wonen selfs voo? Doere hielt/ en daer van de Moeder gheprotes siet hadde/ dat 'tghene voo? zynen tijdt gheschiet ware/ haer niet wilde wijten / en dat hy wel wist watsse was / soose hem daer niet voo? aen stont / hy mochtse laten voo? 'tghene dat sy was/ ja die staende zijn Houwelick in Overspel betrapt zijnde / daer ober al Phisaten vaerdigh waren ghemaecht / om teghen haer crimineel protes te hoeren/ soo wierd ebentwel de Pot gedeekt.

Hy is mede Boeck-Bouder vande Compagnie geweest/ daer hy soo godloos in ghehandelt heeft/ soo met de Particulieren als met de Compagnie / dat de arme gemeene Soldaten van zijne dief-achtige reeckeninge ende te Boeck-stellinge niet vry geweest zijn/ ghelick Dieter Nock in 't selve heeft laten sien/ dat acn't Huys vande Compagnie t' Amsterdam gebleecken is / hoe onbeschaemt hy hem 12. gulden ontvreemt heeft en op sijn eygen reeckeninge gestelt.

Noch heeft hy een ander eerlijck Commissaris Crol ober 4000. gulden by reeckeninge dief-achtigh soecken te ontfutselen/ die hy daer na geordincert is te restituereen.

Daer hy in ghebruycht wierd/ daer is altydt by zijne stellinghe tracticel ende haperinghe gheballen / als in het Schryben van een Testament voo? Wilhelm Bredembent/ hadde hy de getuyngen hare Namen ende Onderteckenninghe niet laten doen/ ende alle schelm-
stukken

stucken diemen bedencken kan verft hy doen / heeft zijn Boeckten
soo gehouden / dat daer upt noyt / of seer seldom / insonderheyt alser
per Disputabels voo? viel / heeft konnen Richtheit ghetrocken
worden / om de Luyden aen te wijzen waer upt de Posten spijuten
souden / die tot laste vande Gemeentesseerden gebracht waren.

In't hoort van dese Man / kan gheen goet gheseght / en geen quaet
berzweghen worden. De Wilden en de Christenen in Nieuw Ne-
derland is hy soo verdrietich gevallen / datse voo? desen Bouf ghe-
wilt ende versocht hebben / dat hy uptet Land gesonden soude wor-
den / of sy souden weder in openbaren Oorloch niet ons treden / be-
de zijne Swaghers hebben mede dat heploose Request om de Wil-
den te vermoorden / getceckent / wat kan erger geseght worden als
Moordenaer / Dief / Bedrieger / Hoerkerder / Schelm / soo hy dese
faulden niet en hadden / hy soude niet Clement Marets Dienaer /
de beste Man vande Wereld zijn mogen.

E. Wat Natien wonen naest aen Nieuw Nederland / ende hoe
dragen sich dese godloose Regenten daer tegen / tis seer gebaerlyc
onder sulcken Begeeringe te sitten.

B. De Engelschen zijn met duysenden en hondert duysent Dui-
gesinnen onse Buz-lyp / om soo te segghen / ende daer zijn eenighe
Sweden of Hollandsche Sweden / God weet hoe tusschen haer en
ons komen in bozen. Onse Directeurs hebben sich soo nu en soo
dan al wel tegen deselve gestrijpt / halende van der Engelschen ree-
de Schepen van lieden die niet d' Engelsche handelden / twelck al
quaet bloet geset heeft / maer die Natie treedt niet licht tot excessen.
Dan soo haer Hoog Mog: of de Begeeringe van onse Vaderlant
niet tydelijck daer in versiet / doo? sulcke Booswichten soude onse
Natie wel licht eens te hoort schieten / want d' Engelschen doo? dien-
sy macht hebben gaen wel langsaem / maer aen't gaen zijnde ghe-
raecht zijn seer kittelaechtich / tusschen ons en haer zijn al dinghen ge-
passeert / die niet deur den beugel sullen mogen als alles geexami-
neert sal worden na hehooren soo wel van ons als van haer.

E. Issertusschen u ende haer geen lijnt scheidinge.

B. Daer ober is mede geen geringe haperinge daer wederzijde
Naticen haer Soubereynen mede gemoeyt moeten worden ick wou-
de dat dat point afgedaen was.

E. Maer hoe komen de Sweden daer / wat hebben die daer te
pretenderen.

B. Dat menigie noch wel eens braghen maer 'tgeen my daer af bekend is / sal ick noch wat inde mouw houden om te sien of die daer oorzaeck van zijn 'tselbe niet sullen remedieeren / want Jan Prins die daer Commandeur van is / krijgt selfs uyt Holland Cargasoenen en Schepen / ick kan niet verstaen hoe in onse Vaderlant so eervergetene Menschen leven ! dat ick niet meer en segge / God betersse of God schendese die ons dat soo bestellen derven / men send hem self opentlijck Goers / Kreupt en Loot / om aen de Wilden te verkopen / ende onse Natie daer mede epudelijck te vermoorden.

H. Is dan wider alle dusse Schelmstucke kein rath / in Holland.

B. Daer is in Holland meer als raets genoegh teghen / als men die maer booz lange al hadden willen ingaen.

Hoe lichtelijck konden die gene die tot Regenten gekozen worden afgeboordert worden hare geboort plaetse ende conditie ende daer op beschepdentlijck ondersocht worden haer bozder leven / datmen ons sulcke openbare Stabauwen niet tot opper Hoofden toe sonde / osten last selfs daer van aen de Gemeente laten om of eenen of meer tot haren geballen uyt te soecken / of ander middelen te beramen dat ten minsten openbare Moordenaers Dieven ende fielen het commandament niet herrouwt en wierde / daer noch de Gemeente ginder noch den Staet alhier / so van't Laut als bande Compagnie ende particuliere Interessenten gansch niet mede gediend sijn.

Doorts alsoo hier in vele saecken onordentlijcke ende onbehoorlijcke lasten op gestelt worden / hoe licht kan daer in worden verffien / met die afte stellen ende by tijds gelegentheyt als eerst de Schapen wat Wolle hebben weder te trecken dat redelijck is.

Ende om de lasten diemen de Gemeente wil doen draghen dooz broome Regenten niet 'tseffens maer met aenwas bande middelen na descretie eerst te onder staen wat mogelijck is / wat fantsoenlijck ende wat redelijck is ende daer na dan sich schikken.

Doorts om te mesnageren / in dusdange conquesten alle soo hoogge onnodige Officieren en hare gagien verminderen of ten minsten weynige soo gagieren / dat die eerlijck leven konnende / den Staet ende Landen te meerder dienst mochten doen.

Want tot noch toe in Nicuto Nederlant zijn Ordinaris ober de 70. duysent gulden aen Tractamenten ten laste bande Compagnie geballen / ende de in-komsten moghen pas 50. duysent gulden booz

de Com-

de Compagnie gheweest zijn/ moet dat niet ten achteren gaen/ daer men niet anders menageert / ende als de Directeurs daer over dan onlusten hebben van hare Meesters/ dan wilment met gewelt vande Gemeente 4 a 500. Man nu pas sterck/ schrobben en billen. Wort hier dooz dan niet yder een af-geschiedt in Nieuw Nederlandt pets te doen/ eenige Colomien op te richten/ of anders yet byder hant te nemen / dat beyde ende d' Ingesetenen daer en hier tot voozdeel van onse Natie soude mogen strecken.

Dooz al dient sozge gedragen/ dat het niet en staen aen een lof-hoofst om veel/ ja een heele Gemeente te beschadigen / dooz nodeloose ende onrechtvaerdige ja soo schadelijcke Oorloghe/ ende op onse Natie allerley Natien/ onheyl en onlusten te halen.

Ich derf de Nederlandtsche Regenten verscekeren / by aldien geen Redres over Nieuw Nederlandt by der handt genomen wort/ dat het daer mede sal verloozen gaen/ gelijk het alrede met andere Landen/ die onder de Compagnie gestaen hebben / dooz quade Regenten gegaen is. In Nieuw Nederlandt wachten soo wel Ingesetenen als Omgesetenen / Christenen en Wilden alleen op de berichtighe van dese Gecommitteerde/ ende 'sal al grootelijcks zijn bedencken hebben/ dewijl het Goubernement aen sulcken obstinaten Dagabund vertrouwt is / of het Landt inden selven stant ghehouden sal worden/ als wy het ghelaten hebben. Alsoo de Wilden op die gene die oorzack zijn van hare ellendige Massacre/ het ooge dapper hadden/ dewelcke alsnoch in Nieuw Nederlandt vooz hare ooghen gaen. Het manqueert haer niet aen Macht/ noch oock aen gelegentheydt.

A. Schipper ghy hebt ons niet u nieuwwe / quade tijdinghe bykans alle in slaep gepraet.

B. Wel hoe slapense allegaer / ick slaep wel een poos mee / die meer lust/ mach van een ander oock wat vernemen. Rustje Rustje wat / 'tis al laet ghenoech zijn rust te nemen/ de Provincien ende Participanten vande Compagnie als andere Particuliere Coop-luyden/ hebben hier genoegh na te dencken/ wat stock-op alle hare subsidien by laghen ende middelen in-stockt / te weten/ een godloose/ ongeschickte/quade/onmanierlijcke ende onnemenasgeerlijcke Hegeeringe/ 'twelck alle de Werelt meer als genoegh bekend is/ die geredresseert moet worden.

TOE-GIFT.

L. verleent aen M. Licentie om te mogen besetten en besittern N. een conqweste mits dat hoogste gesach over de Onderdanen die sich onder M. begeben souden aen L. verblijven soude / gelijk oock na verloop van seckere Jaren alle Forten en Stercten.

O. Accordeert daer op met M. vooz een gedeelte in N. te mogen besitten ende besetten volgens die voorsz Licentie ende naerder be- raemde exemptie.

O. Wesende een Onderdaen hoe wel een secreten Gaed van L. vernemende eenige particuliere schade ofte dooz quade directie van M. ofte dooz desselfs M. te hooge beswaernisse ofte dooz fraudulen- te administratie sijner particulierer Dienaren op hem te sullen vallen / om deselve te ontgaen accordeert met P. Dienaer van Q. ab- sente vrient van L. by L. van Q. gesonden tot conservatie van goe- de vrientchap.

O. Verkoopt aen P. zijne Possessie ofte verkroghene ghedeelte Lands in N. sonder L. of M. daer van te verwittigen.

P. Sonder L. of M. te willen kennen/ neemt Brieven volle macht ende authorisatie van zijn Meester Q. ende Middelen/ Volck/ Ad- munitie / ja self Proviste en Schepen upt de Landen van L. debau- cheert daer beneffens eenighe Dienaers van M. dooz dewelcke hy onder schijn van in N. met de Ingesetenen te willen Handelen/ Pos- sessie neemt van het Meergemelte verkochte Gedeelte Lands/ leg- gende op het in-komen van een bande beste Rivieren in N. daer de Dienaers van P. eerst beginnen Moes-Cruyden te Planten/ daer na Ackeren te besaepen/ eyndelijck een Fort te legghen/ ghelijckse daer na noch seben Forten metter tijdt op de Riviere gheleght heb- ben / waer dooz de Onderdanen van L. en M. in N. ghedwonghen worden/ die de Rivier op willen/ aen dat Fort t'elckens aen te leg- gen/ soo dat L. tegens zijne gegebene Licentie ende M. tegens ver- gunde Exemtien/ hare hoghe Jurisdicctie op de Riviere komen te verliezen / ende allerley onheyl den goeden Ingesetenen van L. en M. op den hals gehaelt wordt.

Hier

Hier uyt ontstaen de Vragen.

1. **V**at Crimen of Crimina O. begaen heeft teghen L. M. ende der selver Onderdanen/ en hoe hy dat sal/ kan/ of moet repareren aen L. M. en der selver Onderdanen.
2. Wat Crimen of Crimina P. begaen heeft / en zijne gedebau- theerde Dienaers / als andere die sich eenighstus daer mede ghe- moept hebben/ en hoe 't selve sy te repareren.

Advorsum hæc & alia implorantur

Confilia. } Auxilia. } Indicia. } Iudicia. } Media. } Remedia. }	Saluberrima & efficacissima.	} Si dantur } in } Belgio.
---	------------------------------------	----------------------------------

2. *Timoth.* 3. vers. 1. 2. 3. 4. 5. ende 9.

1. Ende weet dit dat inde laetste dagen ontstaen sullen sware tijden.
2. Want de menschen sullen sijn Lief-hebbers van haer selven, gelt- gierich, Laetdunckige, Hovaerdig Lasteraers den Ouderen ongehoorsaem ondancckaer onheylich.
3. Sonder natuyrlijcke liefde onverfoenlijck achter-klappers onmatig wreet sonder liefde tot het goede.
4. Verraders, Roeckeloos opgeblasen meer lief-hebbers der wellusten dan lief-hebbers Godts.
5. Hebbende cen gedaente van Godsalicheyt maer die de kracht der selver verloochent hebben, hebt oock eenen afkeer van dese.
- 9 Maer sy en sullen niet meer toenemen : want haer uytfinnicheyt sal allen openbaer worden gelijk oock gener.